

COMBATEM SĂRĂCIA
INTERGENERAȚIONALĂ A COPIILOR

MODELUL CENTRULUI DE ZI CONCORDIA

CONCORDIA PROIECTE SOCIALE FUNDATIE NONPROFIT

CUPRINS

A.	CONCORDIA CUVÂNT ÎNAINTE	4 – 5
B.	UN MODEL SCALABIL, BAZAT PE COMUNITATE, PENTRU REDUCEREA SĂRĂCIEI INFANTILE REZUMAT	6
C.	SĂRĂCIA INTERGENERAȚIONALĂ A COPIILOR CERCUL VICIOS	7
D.	DE LA ÎNGRIJIREA INSTITUȚIONALĂ LA PREVENȚIE ȘI RESPONZABILIZAREA COMUNITĂȚII MODELUL DE IMPACT CONCORDIA	8 – 10
E.	DE CE FUNCȚIONEAZĂ ACEST MODEL? MODELUL CENTRULUI DE ZI CONCORDIA	11 – 23
F.	PROGRAME EMBLEMATICE, POVEȘTI UMANE ȘI APELURI LA ACȚIUNE IMPLEMENTARE LA NIVEL DE ȚARĂ	24 – 55
G.	EXTINDEREA MODELULUI CENTRULUI DE ZI PENTRU A ELIMINA SĂRĂCIA INTERGENERAȚIONALĂ A COPIILOR DIN EUROPA DE LA PRACTICĂ LA POLITICI PUBLICE	56 – 57

A.

CONCORDIA

CUVÂNT ÎNAINTE

Fiecare copil merită un loc sigur în care să crească, să învețe și să viseze - și pe cineva care să creadă în el.

La CONCORDIA, credem că toți copiii au dreptul să trăiască cu demnitate, cu oportunități de dezvoltare și creștere. Totuși, în întreaga Europă, mulți copii continuă să trăiască în sărăcie, să meargă flămânzi la culcare și să rămână prinși într-un cerc al excluziunii care se repetă din generație în generație.

Întâlnim astfel de copii în fiecare zi în Bulgaria, România, Moldova, Kosovo și Austria. Vedem reziliența lor și curajul familiilor care îi cresc în condiții dificile. **Acest raport prezintă răspunsul nostru la aceste provocări – și invitația noastră adresată celor care au puterea și responsabilitatea de a acționa.**

Modelul Centrului de Zi CONCORDIA este o abordare testată, adaptabilă, care poate sprijini orice comunitate afectată de sărăcia intergenerațională a copiilor. Sărăcia intergenerațională este o formă de privare pe termen lung, transmisă din generație în generație. Așa cum subliniază Ruby K. Payne, familiile se confruntă cu bariere care depășesc lipsa veniturilor – inclusiv acces limitat la educație, servicii de sănătate și capital social – ceea ce face esențial sprijinul comunitar timpuriu, integrat.¹

Știm că acest model funcționează, pentru că vedem copiii întorcându-se la școală, părinții simțindu-se mai puțin singuri, iar comunitățile devenind mai reziliente. Acest raport nu este doar o reflecție a ceea ce am realizat până acum, ci și **un apel la acțiune:** către guverne și autorități la nivel național și european, ministere, administrații locale, școli, alte organizații ale societății civile și parteneri internaționali.

Facem un apel către municipalități și autorități locale să ni se alăture în extinderea **Modelului Centrului de Zi CONCORDIA**, adaptându-l la realitățile locale, cu sprijinul nostru tehnic și de specialitate. Împreună, putem crea soluții sustenabile care să consolideze familiile, să prevină neglijarea copiilor și să contribuie la reducerea sărăciei.

Lucrând mână în mână – împărțând cunoștințe de specialitate, formare profesională și resurse – ne putem asigura că fiecare comunitate are capacitatea de a le oferi copiilor săi siguranța, educația și speranța pe care le merită.

Împreună, putem dezvolta soluții durabile care să consolideze familiile, să prevină neglijarea și să elimine sărăcia de la rădăcină.

Conny Burtscher
Bernhard Drumel

Consiliul executiv internațional al
Proiectelor sociale CONCORDIA

B.

UN MODEL SCALABIL, BAZAT PE COMUNITATE,
PENTRU **REDUCEREA SĂRĂCIEI INFANTILE**

REZUMAT

Prezentul raport de politici publice prezintă Modelul de Centru de Zi CONCORDIA ca pe o soluție confirmată și transferabilă pentru combaterea cauzelor profunde ale sărăciei intergeneraționale a copiilor din Europa.

Acest model, operațional în 20 de centre din 5 țări (cu încă 6 în dezvoltare), oferă o structură modulară, adaptabilă, bazată pe îngrijire centrată pe copil și pe o abordare multidisciplinară. Acesta se sprijină pe mai bine de trei decenii de experiență și combină prevenția, sprijinul educațional, suportul psihosocial și consolidarea familiei.

Raportul din 2025 se bazează pe raportul din 2024 **Breaking the Cycle**,² care a subliniat necesitatea unor răspunsuri sistemice, bazate pe drepturi, la sărăcia copiilor. În raportul actual, CONCORDIA utilizează sintagma „sărăcie intergenerațională” a copiilor pentru a descrie perpetuarea sărăciei și a excluziunii sociale de la părinți către copii, de-a lungul generațiilor. În discursul public, sintagma este folosită uneori și sub forma „sărăcia copiilor transmisă de la o generație la alta”.

„Atunci când sărăcia este moștenită din generație în generație, familiile sunt blocate într-un ciclu care limitează oportunitățile cu mult înainte ca un copil să poată vorbi sau visa. Copiii care cresc în astfel de medii se confruntă cu bariere structurale severe, având foarte puțin spațiu pentru a-și modela propriul viitor și pentru a-și păstra demnitatea fundamentală.”

Noul raport dezvoltă această bază, demonstrând modul în care Modelul Centrului de Zi integrează sprijinul educațional, îngrijirea psihosocială și consilierea familială într-un mod coerent, dar adaptat realităților locale, asigurând sustenabilitatea și consolidând asumarea locală.

Acesta evidențiază:

- ❖ **Un model testat și scalabil**, deja replicat în cinci țări;
- ❖ Date cantitative și calitative care confirmă **numeroase îmbunătățiri în bunăstarea copiilor**, performanța școlară, reziliența familiei și incluziunea socială – validate printr-o evaluare de impact independentă, realizată în România, care a demonstrat reducerea abandonului școlar, consolidarea relațiilor familiale și creșterea implicării parentale;³
- ❖ Parteneriate cu municipalități, instituții naționale și universități, care consolidează sustenabilitatea și asumarea **la nivel local**.

În final, raportul oferă **recomandări concrete, bazate pe experiență**, adresate factorilor de decizie naționali din Bulgaria, Kosovo, România, Moldova, Austria și Germania, precum și instituțiilor UE și partenerilor internaționali.

Raportul prezintă **Modelul Centrului de Zi CONCORDIA** ca o abordare practică și adaptabilă pentru furnizarea de servicii centrate pe copil, bazate pe comunitate, **susținută de dovezi solide privind potențialul său de a contribui la reducerea sărăciei intergeneraționale în regiune**.

C.

SĂRACIA INTERGENERAȚIONALĂ A COPIILOR

CERCUL VICIOS

În întreaga Europă, sărăcia și excluziunea socială rămân fenomene sistemice și profund înrădăcinate, copiii și tinerii fiind afectați în mod disproporționat. Potrivit Eurostat, **93,3 milioane de persoane – 21% din populația UE – se aflau în risc de sărăcie sau excluziune socială în 2024**. În cazul copiilor, riscul este și mai ridicat: **24,8% cresc în sărăcie, cu rate alarmant de mari în țări precum România, Bulgaria și Moldova**.⁵

Sărăcia este multidimensională și intergenerațională. Ea include lipsa accesului la educație, la servicii de sănătate, la locuințe decente, absența participării civice sau a oportunităților economice. Familiile prinse în acest cerc se confruntă cu o marginalizare de lungă durată, care se întinde pe mai multe generații. Copiii născuți în astfel de medii rămân adesea captivi, cu șanse reduse de a ieși din acest ciclu. După cum arată raportul:

„Copiii crescuți în sărăcie se confruntă adesea cu dificultăți psihologice și emoționale și cu experiențe adverse, precum excluziunea socială și stigmatizarea, care le pot afecta bunăstarea pe termen lung și perspectivele economice. Drept urmare, ei nu pot întrerupe ciclul sărăciei și ajung să-l reproducă din generație în generație.” – Breaking the Cycle, 2024

Contextul socio-politic actual – inclusiv restrângerea spațiului civic, regresul democratic și războiul din Ucraina – a accentuat inegalitățile și a alimentat ostilitatea față de grupurile vulnerabile, ca de exemplu: comunitățile rome, refugiații și migranții, precum și persoanele LGBTQIA+.

În acest context, progresele către obiectivele UE pentru 2030 rămân inegale. Multe persoane din Europa se confruntă cu forme multiple și suprapuse de privare, care nu se regăsesc, în mare parte, în statisticile și politicile publice. Măsurile existente sunt în continuare fragmentate și insuficiente pentru a aborda cauzele profunde ale sărăciei intergeneraționale. Așa cum se menționează în Raportul de Politici Publice CONCORDIA din 2024:

Ruperea acestui cerc necesită acțiune politică coordonată și o strategie clară la toate nivelurile guvernării, ale societății civile și ale comunităților locale. Sărăcia intergenerațională nu este inevitabilă, însă prevenirea ei trebuie recunoscută ca **o responsabilitate colectivă**. Aceasta este exact provocarea pe care **Modelul Centrului de Zi CONCORDIA** își propune să o abordeze, oferind o soluție practică, bazată pe comunitate, pentru a ieși din sărăcia intergenerațională.

Modelul Centrului de Zi CONCORDIA recunoaște teoria lui Ruby K. Payne, conform căreia sărăcia nu înseamnă doar lipsa banilor – ci include dezavantaje sociale, emoționale și educaționale transmise din generație în generație.

În loc să se concentreze exclusiv pe ajutorul material, modelul subliniază importanța sprijinului familial, a competențelor de viață și a construirii capitalului social pentru a rupe, pe termen lung, cercul sărăciei.

D.

DE LA ÎNGRIJIREA INSTITUȚIONALĂ LA **PREVENȚIE**
ȘI **RESPONZABILIZAREA COMUNITĂȚII**

MODELUL DE IMPACT CONCORDIA

Modelul de impact al CONCORDIA ghidează intervenții care previn separarea familiilor, asigură accesul la educație și protejează copiii de violență.

Prin echipe multidisciplinare, servicii integrate și parteneriate locale solide, modelul încurajează reziliența, dezvoltarea personală și incluziunea socială.

„Nicio instituție, oricât de profesionistă sau bine organizată ar fi, nu poate înlocui vreodată dragostea, stabilitatea și sentimentul de apartenență pe care le oferă o familie. De aceea, munca noastră a evoluat de la îngrijirea rezidențială la prevenție: sprijinirea timpurie a familiilor, cu mult înainte ca separarea să devină singura opțiune.”

Elena Matache
Director Operațiuni Programe Internaționale

Fiecare intervenție este concepută intenționat pentru a ajuta copiii și tinerii să își dezvolte competențele, încrederea și oportunitățile de care au nevoie pentru a duce o viață independentă și împlinită. **Designul scalabil** asigură o calitate constantă, **permițând replicarea în contexte diverse**. Modelul nu este menit să înlocuiască serviciile publice, ci să le completeze și să le consolideze.

În esență, Modelul de Impact reflectă **valorile fundamentale ale CONCORDIA** – solidaritatea, centrarea pe copil și demnitatea umană – exprimate prin **curaj, relații autentice, angajament și șanse reale de dezvoltare**. Prin plasarea misiunii noastre în centrul fiecărui program, ne asigurăm că atât copiii, cât și familiile primesc sprijin nu doar în momentele dificile, ci sunt și responsabilizați să se dezvolte și să rupă cercul sărăciei intergeneraționale.

- ❖ 1 & 2 Centrul de zi Casa Austria, România
❖ 3 Centrul de zi Ali Ibra, Kosovo

Modelul de Impact CONCORDIA transpune această misiune în acțiuni concrete prin **cinci direcții de schimbare interconectate:**

- ❖ **Îngrijirea copilului:** îngrijire sigură și de susținere, incluzând nutriție, servicii medicale și sprijin emoțional, pentru a promova o dezvoltare sănătoasă și pregătirea pentru școală.
- ❖ **Intervenție bazată pe comunitate:** servicii de centru de zi și intervenție comunitară (outreach) pentru consolidarea familiilor, reducerea izolării și susținerea unor comunități mai reziliente.
- ❖ **Educație și formare profesională:** sprijin educațional, educație remedială și formare vocațională pentru reducerea decalajelor de învățare și extinderea oportunităților.
- ❖ **Ocupare și antreprenariat social:** orientare în carieră, dezvoltarea competențelor, mentorat și trasee de antreprenariat social către independență economică.
- ❖ **Responsabilizare:** dezvoltarea încrederii în sine, a competențelor de viață și a capacității de acțiune, prin implicarea copiilor și a tinerilor în luarea deciziilor, reprezentarea intereselor și participarea civică.

Aceste direcții sprijină progresul către Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD⁶) privind reducerea sărăciei, educația, munca decentă și reducerea inegalității.⁷

DEZINSTITUȚIONALIZARE

DE CE NE-AM SCHIMBAT DIRECȚIA

De peste 30 de ani, CONCORDIA a oferit servicii de plasament. În conformitate cu reformele naționale și standardele UE, în anul 2014 am inițiat un proces de dezinstituționalizare, orientându-ne către servicii bazate pe familie și comunitate.

În centrul acestei reforme se află o convingere fermă: sărăcia nu ar trebui să fie niciodată motivul pentru care un copil crește fără familia sa.

Prioritatea noastră a devenit sprijinirea părinților pentru a **preveni abandonul** – prin sprijin familial, servicii comunitare și responsabilizare – astfel încât copiii să poată rămâne într-un mediu familial sigur și protector.

Potrivit datelor interne ale organizației, din 2014, **peste 600 de copii** au fost reintegrați cu succes prin programele noastre de dezinstituționalizare. În România și Moldova, marile centre rezidențiale au fost înlocuite cu locuințe de tip familial, familii de asistenți maternali și unități de criză de mici dimensiuni, care reproduc mai fidel viața de familie. În Bulgaria, tranziția a fost finalizată, iar în România și Moldova procesul este estimat să se încheie până în 2028.

Această schimbare asigură fiecărui copil nu doar dreptul la protecție, ci și **dreptul la apartenență, atașament și speranță pentru viitor**. Modelul Centrului de Zi a devenit o componentă centrală a acestei abordări, demonstrând că prevenția, sprijinul timpurii și serviciile bazate pe comunitate pot crea oportunități reale pentru dezvoltarea, incluziunea și bunăstarea copiilor.

În multe dintre țările în care activează CONCORDIA, munca de prevenție în domeniul protecției copilului este încă percepută, în mare măsură, ca o intervenție după apariția unui risc, și nu ca un sprijin proactiv pentru consolidarea familiei și reducerea vulnerabilităților înainte ca problemele să apară. Aceasta reflectă moștenirea unei abordări reactive, orientate spre probleme – adesea influențată de tradiții medicale sau instituționale – care a priorizat gestionarea crizelor în detrimentul construirii rezilienței.

Reformele în domeniul protecției copilului din Europa recunosc tot mai mult importanța prevenției, intervenției timpurii și a serviciilor centrate pe familie. Cu toate acestea, implementarea rămâne inegală. Analizele publice și evaluările sectoriale evidențiază frecvent „dinamica” eforturilor de prevenție și reintegrare, însă ratele de succes în aceste domenii continuă să scadă. Factorii care contribuie la această situație includ, în mod obișnuit, capacitatea parentală redusă, nivelul scăzut de educație, supraaglomerarea locuințelor, dificultățile socio-economice, precum și neîncrederea sau dezangajarea față de serviciile publice. Aceste tendințe evidențiază barierele structurale și sociale persistente care împiedică prevenția eficientă și subliniază nevoia de abordări inovatoare, bazate pe comunitate, care să implice activ familiile, să construiască încredere și să sprijine trasee sustenabile de ieșire din vulnerabilitate.

În acest context, **Modelul Centrului de Zi poate juca un rol esențial în abordarea acestor lacune** și în completarea schimbării de paradigmă către un sistem preventiv și centrat pe familie. Prin integrarea unor principii-cheie precum intervenția mobilă în comunitate, menținerea copilului în familie și activarea resurselor comunitare, centrele de zi întruchipează o abordare proactivă, bazată pe comunitate, care rămâne încă insuficient dezvoltată în Europa.

Consolidarea și extinderea acestui model pot contribui la consolidarea tranziției de la un sistem reactiv, orientat spre instituții, către unul preventiv, centrat pe familie și bazat pe comunitate, garantând că fiecare copil poate crește într-un mediu familial sigur și protector.

E.

DE CE **FUNCȚIONEAZĂ** ACEST MODEL?

MODELUL CENTRULUI DE ZI CONCORDIA

E.1. MODEL CONFIRMAT, CENTRAT PE COPIL

PRINCIPALA JUSTIFICARE

Mulți copii care frecventează Centrele de Zi CONCORDIA trăiesc în condiții precare, inclusiv venituri foarte scăzute ale gospodăriei, spații supraaglomerate împărțite cu familia extinsă și acces limitat la apă, servicii de salubritate sau electricitate. Mulți dintre ei se confruntă, de asemenea, cu lipsa meselor hrănitoare, a îmbrăcăminte adecvate și a sprijinului constant pentru școală. Aceste dificultăți conduc adesea la excludere socială și la reducerea oportunităților de viață.

Părinții vulnerabili se confruntă frecvent cu provocări în creșterea copiilor lor, întrucât dificultățile financiare, problemele de sănătate mintală și izolarea socială le pot limita capacitatea de a răspunde nevoilor de bază ale copiilor și de a le susține bunăstarea emoțională.

Modelul Centrului de Zi CONCORDIA oferă un răspuns practic, centrat pe copil, la aceste provocări. Bazat pe câteva decenii de experiență, modelul funcționează în prezent în cinci țări și are un istoric confirmat de adaptabilitate și replicare în contexte diverse. **Modelul asigură continuitatea îngrijirii și sprijinului pentru dezvoltarea copilului**, combinând educația, serviciile psihosociale, consolidarea familiei și trasee către independență.

Mai presus de toate, modelul contribuie la recunoașterea, sprijinirea și responsabilizarea copiilor și familiilor care, în mod sistematic, rămân invizibile pentru serviciile publice.

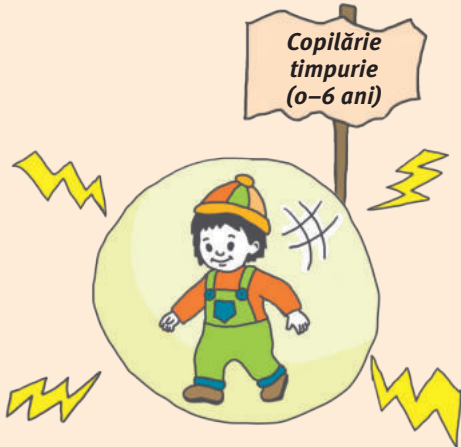
MODELUL CENTRULUI DE ZI CONCORDIA

Programe emblematic

Intervenții pe parcursul vieții

Fundamente

NE AȚI VENIT LA

concordia

Centru pentru integrare socială

Centru de zi pentru prevenție bazată pe școală

Programul muzical – un catalizator pentru învățare și incluziune

Camera senzorială – spațiu terapeutic inovator

Centru Multicultural pentru nevoile familiilor de refugiați
Academia – Consolidarea capacității pentru Centru de zi la standarde naționale

CENTRE DE ZI CONCORDIA

Un loc sigur: căldură, mâncare și îngrijire
pentru copii - încrederea crește odată cu
fiecare lingură.

Centrul de zi Dubăsarii Vechi, Moldova

E.2. DEZINSTITUȚIONALIZARE

FUNDAMENTELE MODELULUI CENTRULUI DE ZI

Modelul Centrului de Zi este fundamentat pe un set de principii esențiale, cu caracter obligatoriu, indiferent de contextul de implementare.

Aceste elemente formează **coloana vertebrală a abordării noastre**: ele garantează demnitatea și siguranța copiilor, asigură o calitate constantă în contexte diferite și creează condițiile necesare pentru încredere, învățare și schimbare pe termen lung. Deși programele pot varia în funcție de nevoile locale, **aceste fundamente rămân aceleași în fiecare centru**. Împreună, ele transpun misiunea noastră în practică zilnică și oferă structura care face modelul atât eficient, cât și scalabil.

Spații sigure, de încredere, favorabile sănătății

Mulți copii ajung la Centrele de Zi CONCORDIA din locuințe supraaglomerate, cu condiții de trai precare. Centrele oferă zilnic mese calde, produse de igienă și acces la facilități de apă, îngrijiri sanitare și igienă (WASH), integrate în rutine structurate și protocoale de protecție. Aceste condiții contribuie la reconstruirea încrederii și creează o bază solidă pentru învățare, frecventarea școlii și o dezvoltare sănătoasă.

Gestionarea individuală a cazurilor

În cadrul CONCORDIA, gestionarea individuală a cazurilor plasează **interesul superior al copilului în centrul intervenției**. Serviciile oferite fiecărui copil includ o evaluare inițială standard și o **evaluare cuprinzătoare a nevoilor**, care acoperă educația, sănătatea, bunăstarea psihosocială, precum și contextul familial mai larg. Pe baza acestora, este elaborat un **Plan Individual de Dezvoltare (PID)**, cu trimiteri către școli, servicii medicale și factori din domeniul protecției copilului, atunci când este necesar. Evoluția copilului este **monitorizată îndeaproape**, iar intervențiile sunt ajustate periodic, pentru a răspunde nevoilor sale în continuă schimbare.

Un element esențial al acestui proces este **implicarea factorilor locali** – cadre didactice, asistenți sociali, specialiști în sănătate, poliție și reprezentanți ai autorităților locale – care cunosc familiile și realitățile comunităților din care acestea fac parte. Implicarea lor asigură identificarea timpurie a riscurilor, abordarea rapidă a problemelor și conectarea familiilor la serviciile necesare, la momentul potrivit.

În cadrul Centrului de Zi, managementul de caz coordonează sprijinul educațional adaptat nevoilor individuale de învățare, consilierea psihosocială, monitorizarea stării de sănătate și reducerea situațiilor de dificultate socială. **Echipele mobile extind această activitate la domiciliu**, asigurând continuitatea îngrijirii pentru copii și părinți și – în mod esențial – ajungând la cei care sunt extrem de izolați sau nu pot ajunge la centre din cauza distanței sau a altor circumstanțe care le limitează accesul. Această abordare nu doar consolidează rețelele locale de sprijin, ci generează și schimbări durabile, cu beneficii atât pentru indivizi, cât și pentru comunitate.

Echipe multidisciplinare

Modelul Centrului de Zi se bazează pe echipe multidisciplinare care includ asistenți sociali, educatori, psihologi, consilieri pentru ocupare, lucrători de outreach și, acolo unde este relevant, asistenți medicali. Această combinație de expertiză asigură un sprijin integrat și holistic pentru copii și familii, abordând atât nevoile imediate, cât și vulnerabilitățile de fond. Echipele colaborează îndeaproape cu școlile, autoritățile locale și alți parteneri pentru a coordona intervențiile și pentru a se asigura că familiile pot accesa serviciile de care au nevoie.

Pentru a menține calitatea serviciilor, personalul beneficiază de formare profesională continuă prin intermediul Academiei CONCORDIA, inclusiv în domenii precum comunicarea non-violentă, reglarea emoțională și practicile informate de traumă. Acest lucru consolidează atât calitatea serviciilor oferite, cât și capacitatea profesională la nivel local.¹⁰

Intervenție comunitară și echipe mobile

Intervenția mobilă în comunitate reprezintă o componentă esențială a modelului integrat CONCORDIA, asigurând că atât copiii, cât și familiile care nu pot accesa Centrele de Zi din cauza izolării, stigmatizării, barierelor de transport sau a situațiilor de criză beneficiază totuși de sprijin prompt și integrat. Prin intermediul echipelor multidisciplinare, CONCORDIA oferă sprijin direct la domiciliu – inclusiv intervenție în situații de criză, mediere școlară, sprijin pentru obținerea documentelor și a drepturilor legale, controale medicale de bază, prim-ajutor psihosocial și, atunci când este necesar, pachete alimentare și de igienă, precum și informații privind educația sau oportunitățile de angajare.

Numai în anul 2024, **echipele mobile din patru țări au realizat 6.635 de vizite la domiciliu**, contribuind la prevenirea unor riscuri precum violența domestică și abandonul școlar și la consolidarea cooperării cu autoritățile locale, școli, poliție, medici și lideri comunitari. Dincolo de intervenția de urgență, **activitatea de intervenție în comunitate are un rol preventiv**, stabilizând familiile, dezvoltând reziliența și reducând necesitatea unor intervenții costisitoare, precum instituționalizarea.

Inițiative inovatoare precum **Caravana CONCORDIA** din România extind aceste eforturi, aducând activități educaționale, psihosociale și de mediu în comunități îndepărtate și marginalizate, promovând sustenabilitatea în concordanță cu Pactul Verde European și cu Garanția Europeană pentru Copii. Abordări de acest tip ilustrează modul în care CONCORDIA își propune să ajungă la fiecare copil – prin combinarea mobilității, prevenției și parteneriatului – pentru a crea rețele de sprijin incluzive, bazate pe comunitate.

Implicarea și sprijinul părinților

Implicarea părinților și **cooperarea activă între familie, școală și Centrul de Zi** sunt esențiale pentru succesul educațional și dezvoltarea emoțională a copiilor. Recunoscând părinții ca parteneri-cheie în progresul fiecărui copil, CONCORDIA pune un accent deosebit pe consolidarea capacității și încrederii acestora de a-și îngriji, ghida și proteja copiii.

Sprijinul parental este oferit prin ateliere de grup, programul Școala pentru Părinți, consiliere individuală și familială, activități comunitare și coaching la domiciliu, adaptat situației fiecărei familii. Aceste activități îi ajută pe părinți să își dezvolte competențele, să îmbunătățească comunicarea și conexiunea emoțională în familie și să adopte abordări constructive în disciplină. De asemenea, ele reduc tensiunile din familie, previn riscurile de violență domestică și previne abandonul școlar prin cooperarea constantă cu profesorii și personalul didactic.

În toate cele cinci țări CONCORDIA, mii de părinți au participat la sesiuni structurate de grup și la consiliere individuală, ceea ce a condus la îmbunătățiri măsurabile ale dinamicii familiale și ale rezultatelor pentru copii. Analizele noastre arată că, în România, părinții care participă la atelierele Școlii pentru Părinți raportează o comunicare mai bună și reducerea conflictelor la domiciliu; în Moldova, instruirea lunară privind igiena, disciplina non-violentă și gestionarea crizelor a contribuit la reducerea cazurilor de separare a familiei; în Bulgaria, evenimentele familiale comune și zilele deschise la Centrul de Zi Posoka au consolidat încrederea și cooperarea dintre familii, școli și furnizorii de servicii.

Prin responsabilizarea părinților și dezvoltarea parteneriatelor dintre familii și profesioniști, CONCORDIA nu doar îmbunătățește bunăstarea individuală a copiilor, ci contribuie și la consolidarea rețelelor familiale și comunitare, capabile să susțină schimbări durabile.

Participarea copiilor și a tinerilor

Participarea este un principiu fundamental al Modelului Centrului de Zi. Prin aplicarea Modelului Lundy⁸, ne asigurăm că atât copiii, cât și tinerii beneficiază de spațiul și sprijinul necesare pentru a-și exprima opiniile și a influența deciziile care îi privesc.

Participarea are loc prin intermediul consiliilor de tineret, parlamentelor copiilor, cluburilor de tineret, grupurilor de dezbateri și mecanismelor structurate de feedback. Aceste platforme le permit copiilor să își dezvolte abilitățile de leadership, să contribuie la regulile și activitățile centrului și să își susțină interesele și drepturile.⁹

- 1 Centrul de Zi Congaz, Moldova
- 2 Centrul de Zi Casa Alexandra, România

Parteneriate și asumare locală

Parteneriatele solide cu autoritățile naționale și municipale, școli, ONG-uri și organizații comunitare asigură faptul că serviciile rămân relevante și sunt integrate în sistemele locale.

În România, extinderea este susținută prin rețeaua CentredeZi.Ro și printr-o abordare de francizare socială. În Bulgaria, Modelul funcționează prin contractarea de servicii municipale delegate. În Austria, acesta este conectat la serviciile educaționale municipale, iar în Moldova, parteneriatele cu universitățile și Academia CONCORDIA contribuie la formarea noilor profesioniști. În Kosovo, centrele multifuncționale funcționează în baza acreditărilor acordate atât de Ministerul Educației, cât și de Ministerul Justiției. Aceste parteneriate consolidează coordonarea și integrează Modelul în furnizarea serviciilor la nivel local.

Asigurarea calității, monitorizarea și învățarea

Menținerea unor standarde ridicate și promovarea învățării continue sunt esențiale pentru Modelul Centrului de Zi CONCORDIA. Calitatea este asigurată printr-un set de standarde operaționale de bază, supervizare regulată și dezvoltare continuă a capacității, precum și prin rețele de învățare între egali, cum ar fi schimburi de experiență, forumuri online și evaluări comune ale calității. **Evaluările externe** completează monitorizarea internă, validând rezultatele și orientând îmbunătățirile. O Evaluare de **Impact independentă în România** (2021) a confirmat că abordarea integrată a CONCORDIA reduce abandonul școlar timpuriu, consolidează relațiile familiale și îmbunătățește bunăstarea copiilor – demonstrând că Modelul oferă rezultate sustenabile și măsurabile.

Un cadru unitar de monitorizare și evaluare este acum în curs de implementare în toate țările, pentru a demonstra impactul și a sprijini învățarea. Acesta **combină indicatori cantitativi cu analize calitative** provenite de la copii, familii și personal, asigurând responsabilitatea și capacitatea de a răspunde nevoilor în schimbare. Din 2025, **Indicatorii-cheie de performanță (KPI)** monitorizați la nivelul Modelului includ bunăstarea copiilor pe dimensiuni emoționale, fizice, sociale și de siguranță; frecventarea școlii și progresul în învățare, precum și competențele tinerilor, încrederea în sine și accesul la formare sau oportunități de angajare. Împreună, acești indicatori susțin învățarea continuă și asigură faptul că serviciile rămân adaptate nevoilor copiilor și ale tinerilor.

Bunăstarea copiilor este evaluată pe dimensiuni emoționale, fizice, sociale, de siguranță și de mediu; copiii din toate țările raportează că se simt mai în siguranță, sprijiniți și mai fericiți de la intrarea în serviciile CONCORDIA.

Rezultatele educaționale indică o îmbunătățire a frecvenței școlare și a performanței academice, analizele preliminare ale datelor arătând că 77% dintre copiii din România și-au îmbunătățit rezultatele școlare într-un interval de un an, iar în Kosovo, frecventarea școlii a crescut cu 27%.

- 1 Ora de muzică, Centrul de zi Tranzit, Kosovo
- 2 Ora de muzică, Centrul de zi Tranzit, Kosovo
- 3 Centrul de zi Dubăsarii Vechi, Moldova
- 4 Centrul de zi Tranzit, Kosovo

În plus, pentru a aborda decalajele de învățare cauzate de sărăcie, instabilitatea mediului familial sau frecventarea neregulată a școlii, CONCORDIA România a implementat **Inițiativa de Educație Remedială**, care oferă sprijin educațional ținut, combinând tutorat în grupuri mici, mentorat și instrumente digitale de învățare.

Reziliența familiilor a fost consolidată prin programul Școala pentru Părinți, care sprijină familiile în adoptarea unor practici parentale pozitive, non-violente, și în îmbunătățirea comunicării cu școala.

Inițiativele pentru **ocuparea tinerilor**, precum Cluburile de Tineret din Moldova și programul Digi-Women din Austria, dezvoltă competențe de viață, încredere în sine și trasee către o angajare sustenabilă.

Fiecare copil beneficiază de un Plan Individual de Dezvoltare (PID), care ghidează progresul în domenii precum bunăstarea, educația și integrarea familială. Colectarea datelor în timp real și instrumentele interactive de cartografiere, precum CentredeZi.Ro în România, permit luarea unor decizii bazate pe dovezi și susțin argumentarea investițiilor publice în servicii de prevenție.

Rezultatele timpurii din 2025 indică deja evoluții pozitive în ceea ce privește bunăstarea copiilor, educația și stabilitatea familială, confirmând că Modelul Centrului de Zi CONCORDIA nu este doar eficient, ci și în continuă evoluție, bazată pe dovezi și învățare colectivă.

E.3. MODELUL CENTRULUI DE ZI

INTERVENȚII PE PARCURSUL VIEȚII

Modelul Centrului de Zi sprijină copiii și familiile pe întreg parcursul vieții, de la copilăria timpurie până la tranziția către viața adultă.

Nu fiecare centru a integrat încă toate elementele de sprijin pentru toate etapele, însă, la nivelul rețelei noastre, există dovezi clare de impact la fiecare vârstă critică. Această abordare bazată pe parcursul vieții ne permite să răspundem nevoilor în continuă schimbare ale copiilor, oferind în același timp continuitate, siguranță și oportunități.

Copilăria timpurie (0 - 6 ani)

Primii ani de viață sunt decisivi pentru ruperea cercului sărăciei. Centrele de Zi CONCORDIA oferă educație și îngrijire holistică în primii ani de viață, combinând activități structurate de învățare, joacă, nutriție, WASH (apă, igienă și salubritate) și consiliere parentală. Părinții învață practici parentale pozitive și non-violente și rutine care susțin sănătatea și dezvoltarea copiilor, în timp ce evaluările timpurii identifică din timp eventualele întârzieri, permițând intervenția promptă.

Exemple:

În Odobești, România,

Maria, mamă singură a opt copii, întâmpina dificultăți în accesarea educației timpurii pentru cei mai mici copii ai săi, cu vârste de trei și cinci ani. Prin intermediul Centrului de Zi CONCORDIA, ambii copii au fost înscriși la grădiniță, beneficiind de sprijin zilnic, în timp ce Maria a avut acces la consiliere și sprijin parental – deschizând un parcurs către stabilitate și reziliență pentru întreaga familie.

În Ploiești, România,

echipele de intervenție comunitară au abordat problema frecventării scăzute a grădiniței prin implicarea directă a familiilor și prin parteneriate cu școlile. În consecință, numărul copiilor înscriși a crescut de la patru la douăzeci și opt, arătând că dezvoltarea încrederii și implicarea familiei sunt esențiale pentru a face educația accesibilă și atractivă pentru comunitățile vulnerabile.

În Centrul Tranzit, Kosovo,

CONCORDIA derulează un program licențiat de educație timpurie pentru copiii cu vârste între trei și șase ani, recunoscut oficial de Ministerul Educației. Structura de program pe întreaga zi integrează incluziunea socială cu educație de calitate și le permite părinților să lucreze – un sprijin esențial pentru familiile de etnie romă, așkali și egipteană, care se confruntă cu excluziune socială și economică.

În Malki Iskar, Bulgaria,

unde lipsesc creșele și grădinițele formale, Centrul de Zi CONCORDIA sprijină peste 150 de copii și familiile acestora. Centrul funcționează ca un reper comunitar, oferind educație timpurie, sprijin parental, consultații medicale și activități educaționale. Un nou Centru de Dezvoltare a Copilului Mic pentru copiii de la zero la patru ani este în curs de înființare pentru a preveni izolarea timpurie și pentru a sprijini părinții în accesul pe piața muncii. Aceste eforturi contribuie direct la reforma de dezinstituționalizare din Bulgaria, prin acoperirea lacunelor sistemice din domeniul educației și îngrijirii timpurii.

Copilăria mijlocie (7 -12 ani)

Anii de școală primară sunt **esențiali pentru progresul academic și dezvoltarea emoțională**. Centrele de Zi oferă cluburi de sprijin pentru teme, educație remedială, activități artistice și sportive, precum și sprijin psihosocial structurat pentru abordarea fenomenului de bullying, consolidarea rezilienței și dezvoltarea încrederii în sine. Părinții sunt implicați prin consiliere și programele Școala pentru Părinți, pentru a întări valoarea educației.

Exemple:

În Prizren, Kosovo,

Rafi (12 ani) și-a descoperit dragostea pentru saxofon și visează acum să înființeze un grup muzical, în timp ce Esma (10 ani) și-a găsit vocația de a cânta și aspiră să devină cântăreață profesionistă. Ambii copii au fost sprijiniți prin programele creative și psihosociale CONCORDIA, care încurajează exprimarea de sine și construirea încrederii în rândul copiilor din comunități marginalizate.

Ermal, tot din Kosovo,

a trăit experiențe de violență domestică și s-a confruntat cu frică și retragere emoțională. Prin sprijin psihosocial adaptat și participarea constantă la activități artistice și muzicale în Centrul de Zi, a început să-și reconstruiască sentimentul de identitate și siguranță – demonstrând cum implicarea creativă poate fi un instrument puternic pentru recuperare și reziliență.

În Sofia, Bulgaria,

Georgi (10 ani), cândva tăcut și retras, vorbește acum cu bucurie despre animale, natură și excursiile organizate de Centrul de Zi „Awesome Childhood”. Combinația de învățare structurată și activități creative l-a ajutat – alături de mulți alți copii – să își dezvolte încrederea în sine, să îmbunătățească participarea școlară și să simtă un sentiment mai puternic de apartenență.

În Nisporeni, Moldova,

Nicolae, elev în clasa a VI-a, descrie Centrul de Zi CONCORDIA drept „a doua sa familie” – un loc în care se simte în siguranță, sprijinit și încurajat în fiecare zi. Prin sprijin educațional, social și emoțional, Nicolae a găsit nu doar un spațiu pentru a se dezvolta, ci și o motivație reînnoită de a învăța și de a reuși.

Adolescență (13 -18 ani)

Pe parcursul adolescenței medii și târzii, Centrele de Zi CONCORDIA combină sprijinul academic, mentoratul, consilierea informată despre traumă și cluburile de tineret axate pe competențe de viață, educație financiară, sănătate sexuală și reproductivă, precum și implicare civică. Mecanisme precum Parlamentele Copiilor și Consiliile Tinerilor ancorează participarea în Modelul Lundy, oferindu-le tinerilor oportunitatea de a-și asuma roluri de leadership. Abandonul școlar și căsătorii timpurii rămân riscuri semnificative în toate centrele de programe CONCORDIA, în special în rândul copiilor din comunități marginalizate, precum cele de etnie romă, așkali și egipteană, precum și în rândul celor afectați de sărăcie, discriminare de gen sau acces limitat la educație.

Exemple:

La Centrul de zi Posoka din Sofia,

copiii care anterior se confruntau în trecut cu dificultăți școlare și-au regăsit motivația printr-o abordare combinată, care a inclus antrenamente de fotbal, meditații și implicare școlară. Această metodă inovatoare nu doar că a îmbunătățit rezultatele școlare, ci a contribuit și la dezvoltarea disciplinei, a spiritului de echipă și a unui puternic sentiment de apartenență în rândul copiilor participanți.

Marina (17 ani), de asemenea, din Sofia,

era timidă și nesigură de locul său în comunitate. Prin participarea la Clubul de Dezbateri CONCORDIA, și-a dezvoltat abilitățile de vorbire în public și a câștigat încredere în exprimarea opiniilor sale. Astăzi, Marina participă activ la forumuri comunitare, reprezentându-și colegii și susținând interesele tinerilor ca ea.

CENTRE DE ZI CONCORDIA

Consolidarea familiilor: prin îndrumare
și îngrijire, părinții și copiii se dezvoltă
împreună spre stabilitate și speranță.

Bolohan, Moldova

Tranziția către vârsta adultă (16 - 25 de ani)

Tinerii și foștii beneficiari de servicii de protecție au nevoie de intervenții structurate care să le faciliteze dezvoltarea competențelor necesare pentru o viață independentă. Centrele oferă consiliere vocațională, coaching profesional, stagii de ucenicie și formare ținută în domenii precum tehnologia informației (IT), limbile străine și competențele de viață. Soluțiile de locuire socială le oferă tinerilor oportunitatea de a exersa viața independentă într-un mediu sigur și supravegheat.

Exemple:

În Moldova,

tinerii care au ieșit din sistemul de protecție au accesat cu succes stagii de ucenicie și au obținut locuri de muncă stabile prin programele CONCORDIA de formare profesională și coaching în carieră. Aceste trasee structurate le oferă atât competențe, cât și încrederea necesară pentru o viață independentă.

Tatiana (18), din România,

care a crescut în sistemul de protecție, visează să studieze în România, în timp ce Cătălina (20 ani), crescută într-o casă de tip familial, este în prezent studentă și voluntar activ. Poveștile lor arată cum sprijinul susținut pe parcursul adolescenței conduce la tineri adulți responsabilizați și rezilienți.

Atanas (24) din Bulgaria,

un tânăr părinte care s-a confruntat cu lipsa unei locuințe în trecut, a beneficiat de mentorat, sprijin locativ și suport emoțional cu ajutorul centrelor CONCORDIA „Zdravei” pentru tineri și „Timok”. În prezent, are două locuri de muncă, are grijă de fiica sa și economisește pentru a-și construi un cămin sigur – demonstrând că sprijinul holistic pentru tineri poate genera schimbări durabile.

Programul „Școala pentru părinți”

Implicarea părinților este un pilon esențial pe parcursul întregului ciclu de viață. Programul Școala pentru Părinți combină sesiuni de grup, consiliere individuală și învățare între egali pentru a consolida stabilitatea familiei și a reduce riscuri precum violența, neglijarea sau abandonul școlar timpuriu.

Exemple:

În Nisporeni, Moldova,

Ion și Olga, părinți a unsprezece copii, au trecut de la o stare de criză la stabilitate după participarea la programul CONCORDIA Școala pentru Părinți. Ion, copleșit anterior de dependență, a devenit un tată mai implicat și a făcut pași concreți pentru îmbunătățirea mediului familial pentru copiii săi.

În Taraclia, Moldova,

o mamă singură a trei copii și-a câștigat încrederea și a dobândit instrumente practice prin grupurile de sprijin parental. Drept urmare, comunică mai deschis cu copiii săi, creând o dinamică familială mai calmă și mai protectoare.

În satul Malki Iskar, Bulgaria,

Tsvetana, bunică ce are grijă de mai mult de patruzeci de membri ai familiei extinse, întruchipează o reziliență discretă. Cu sprijinul Centrului de Zi CONCORDIA, ea asigură hrană, îngrijire medicală și sprijin parental – garantând că nepoții săi sunt în siguranță, hrăniți și merg la școală. La rândul ei, își împărtășește puterea cu alții din comunitate, reamintind că îngrijitorii dedicați reprezintă fundamentul bunăstării copilului și al vieții comunitare.

POVEȘTI CARE CONTEAZĂ

Fiecare țară contribuie cu programele sale emblematice, povești umane și un apel sincer la o schimbare durabilă.

F.

PROGRAME EMBLEMATICE, POVEȘTI UMANE
ȘI **APELURI LA ACȚIUNE**

IMPLEMENTARE LA NIVEL DE ȚARĂ

De-a lungul a cinci țări, modelul Centrului de Zi CONCORDIA a construit o bază solidă de standarde fundamentale de intervenție.

În același timp, fiecare țară a dezvoltat **programe specializate distincte, adaptate nevoilor și oportunităților locale** – de la activități intergeneraționale, în Moldova, la o academie sportivă, în Bulgaria, o cameră senzorială și o școală de muzică, în Kosovo, până la sprijin pentru integrarea refugiaților, în Austria. În România, unde a fost dezvoltat modelul inițial, acesta s-a extins constant, susținut de o rețea de Centre de Zi și de un cadru social francizat. Aceste programe emblematice exemplifică centre de excelență și inovație, oferind inspirație pentru replicare la nivel local, prin alte servicii și abordări complementare.

Școala Primară EduCampus, România

Aceste programe emblematice sunt evidențiate în cadrul secțiunii dedicate fiecărei țări, alături de **povești individuale** ale unui copil sau tânăr care reprezintă cele o mie de vieți transformate de modelul CONCORDIA. Deși nu toate poveștile de succes ajung întotdeauna la timp pentru a evita limitările vieții, aceste mărturii demonstrează angajamentul față de îmbunătățirea continuă și învățare.

Fiecare secțiune națională se încheie cu un **apel clar la acțiune**, prin care factorii de decizie și părțile interesate la nivel național și local sunt invitați să consolideze modelul Centrului de Zi CONCORDIA, să asigure sisteme naționale durabile, finanțare sustenabilă și să poziționeze modelul ca o contribuție esențială la prevenirea sărăciei în rândul copiilor.

În încheiere, capitolul prezintă **recomandări pentru instituțiile UE și părțile interesate la nivel european**, menite să susțină reproducerea și scalarea acestei abordări, ale cărei rezultate sunt susținute de ample dovezi empirice.

F.1. PROGRAME EMBLEMATICE

MOLDOVA

Moldova se confruntă cu una dintre cele mai severe și mai ruralizate sărăcii infantile din Europa. În 2024, 33,6% dintre copii trăiau în sărăcie absolută, procentul crescând la 46,6% în zonele rurale – unde serviciile sunt aproape inexistente, transportul limitat, iar familiile depind adesea de munca sezonieră precară.¹²

Aproximativ 21% dintre copii (150.000) au cel puțin un părinte care locuiește în străinătate, în timp ce aproximativ **5% (35.000) cresc cu ambii părinți absenți**.¹³ Sistemele locale se străduiesc să ofere intervenție timpurie consistentă, sprijin psihosocial și legături cu educația și sănătatea.

În acest context, CONCORDIA își desfășoară activitatea în **10 centre multifuncționale (MFC) rurale** care combină servicii

de zi pentru copii, sprijin parental, activități intergeneraționale, activități de informare și activități pentru tinerii aflați sub același acoperiș. Copiii primesc sprijin pentru munca la domiciliu, consiliere psihosocială, mese nutritive, sprijin pentru igienă (spălătorie, dușuri, servicii WASH) și activități creative; echipele mobile ajung la gospodăriile izolate cu prânzuri calde, sprijin pentru igienă și intervenții timpurii pentru prevenirea violenței domestice. Parteneriatele academice cu Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea Liberă Internațională din Moldova (ULIM) creează o filieră de asistenți sociali calificați, asigurându-se că modelul consolidează atât familiile locale, cât și forța de muncă din domeniul serviciilor sociale în general.

Modelul MFC acoperă o lacună importantă a sistemului. Acesta oferă **acces cu prag scăzut**, gestionare integrată a cazurilor și parteneriate puternice între școli și municipalități.

Rezultatul este o abordare practică, scalabilă, care îmbunătățește implicarea în școală, consolidează familiile și previne plasamentele costisitoare în situații de criză.

PROGRAM EMBLEMATIC 1

Formate intergeneraționale cu beneficii reciproce

Ce este? Formatele intergeneraționale conectează în mod intenționat trei grupuri de oameni care rareori se întâlnesc în mod structurat în Moldova rurală: copii mici, adolescenți și bătrâni izolați.

Cum funcționează? Activitățile săptămânale de îngrijire pe timp de zi pentru persoanele în vârstă (mișcare ușoară, jocuri de memorie, cercuri culturale) sunt asociate cu cluburi de lectură pentru copii, muzică sau meșteșuguri. Tinerii voluntari livrează prânzuri calde, ajută în misiuni și organizează evenimente comunitare. Personalul planifică activități împreună cu partenerii locali – primării, parohii, biblioteci, centre culturale – în timp ce copiii exersează cititul, bătrânii împărtășesc tradițiile populare, iar tinerii creează colțuri digitale pentru apelurile către rudele din străinătate.

De ce este important și cum poate fi extins? Aceste activități reduc izolarea, dezvoltă empatia și încrederea în rândul copiilor și consolidează încrederea comunității în MFC. Cu costuri minime, municipalitățile pot reproduce această abordare prin valorificarea spațiilor existente și alinierea la calendarul școlar. Urmărirea unor indicatori simpli (participarea persoanelor în vârstă, orele de voluntariat ale tinerilor, comportamentul pro-social al copiilor) poate constitui un argument în favoarea cofinanțării în bugetele locale și a integrării în politicile de dezinstituționalizare și de îmbătrânire activă.

PROGRAM EMBLEMATIC 2

Cluburile de tineret și Parlamentele copiilor

Ce sunt ele? Cluburile de tineret (15 -25 de ani) oferă abilități de viață, educație financiară, educație privind sănătatea sexuală și reproductivă și orientare profesională. Parlamentele copiilor (9 -14 ani) aplică modelul Lundy, oferindu-le copiilor mai mici platforme reale pentru a modela regulile centrului și proiectele comunitare.

Cum funcționează? Cluburile de tineret oferă activități de dezvoltare a competențelor, inclusiv ateliere de redactare a CV-ului, bugetare, IT, limbi străine și autoapărare, precum și cluburi de dezbateri și cursuri de conducere auto. Tinerii care părăsesc sistemul de protecție beneficiază de consiliere profesională ținută și de monitorizare după angajare. Parlamentele copiilor, care se reunesc lunar, colectează opinii ale colegilor și formulează propuneri adresate personalului MFC și școlilor – de la extinderea programului de tip „club after-school” până la lansarea de campanii anti-bullying. Întâlnirile cu consiliile locale cresc gradul de conștientizare a factorilor de decizie cu privire la nevoile și problemele copiilor și tinerilor din comunitate. Sesiunile comune cu poliția locală și serviciile de sănătate normalizează dialogul dintre tineri și instituții și consolidează mecanismele de trimitere și sprijin.

De ce sunt importante și cum pot fi extinse? Aceste platforme cresc frecvența școlară, autonomia și competențele civice, în timp ce Cluburile de tineret creează trasee concrete de la educație la ocupare. Extinderea necesită un set de instrumente (proceduri standard, ghiduri electorale, micro-granturi, șabloane de monitorizare și evaluare), integrarea obiectivelor de participare în planul individual de dezvoltare al fiecărui copil și consolidarea parteneriatelor cu universitățile, pentru formarea facilitatorilor. Cofinanțarea municipală poate instituționaliza Consiliile/Cluburile de Tineret, transformând participarea într-o componentă permanentă a procesului decizional local.

Adelina

Vârsta: 11 ani

Hobby: Îmi place să dansez și să citesc. Îmi amintesc foarte bine prima zi în care am venit la centru. Eram un pic timidă și nu știam la ce să mă aștept. A trecut un an de când am început să frecventez centrul și, când mă gândesc la călătoria pe care am parcurs-o, realizez cât de mult am crescut și m-am schimbat aici.

Venirea la centru m-a ajutat foarte mult. La început nu aveam încredere în mine atunci când trebuia să vorbesc în fața altora. Aici am învățat să fiu mai curajoasă și să-mi exprim ideile. Discuțiile de grup m-au ajutat să devin mai informată și să înțeleg lumea din jurul meu. Am învățat să fiu mai deschisă, să ascult și să-mi fac prieteni noi – ceea ce mi se părea destul de dificil înainte.

Cea mai mare calitate pe care mi-am îmbunătățit-o este să am încrede în mine și să nu-mi fie teamă să încerc lucruri noi. De asemenea, am devenit mai responsabilă și mai organizată, în special în ceea ce privește munca de acasă.

Când mă gândesc la viitor, îmi pot vedea calea mai clar decât înainte. Visez să devin profesor, deoarece îmi place să ajut alți copii să învețe și să descopere lucruri noi, așa cum educatorii de aici m-au ajutat pe mine.

Copiii care sunt la început de drum sau care se gândesc să se alăture Centrului CONCORDIA, aș dori să le spun: Să nu vă fie teamă să încercați! Aici veți găsi oameni amabili care vă vor ajuta să creșteți, să învățați și să deveniți mai buni. Veți pleca mai puternici și mai încrezători.

Centrului CONCORDIA, vreau să îi spun un mare MULȚUMESC pentru îngrijire, răbdare și tot ceea ce am învățat. Datorită vouă, astăzi sunt o persoană mai bună și am mari speranțe pentru viitor.

Cu dragoste,
Adelina

MOLDOVA

APEL LA ACȚIUNE

ESENȚIAL:

Centrele de Zi din Moldova joacă un rol preventiv crucial: oferă sprijin educațional after-school, consiliere psihosocială, îndrumare parentală, activități de intervenție comunitară către sate izolate și inițiative intergeneraționale. Cu toate acestea, accesul rămâne limitat – prea mulți copii sunt privați de această plasă de siguranță, ceea ce crește riscurile de abandon școlar, neglijare sau separare.

„Replicarea modelului Centrului de Zi în Moldova este esențială pentru combaterea sărăciei de la rădăcină. Prin sprijinirea copiilor, implicarea familiilor, a comunităților, cât și prin dezvoltarea competențelor esențiale de viață, Centrele de Zi creează trasee reale către incluziune, reziliență și oportunități pe termen lung. Extinderea acestui model contribuie la asigurarea faptului că viitorul unui copil este modelat de potențial, nu de dezavantajul moștenit.“

Vadim Tarna
Director Executiv CONCORDIA Moldova

Îndemnăm autoritățile naționale:

SĂ RECURGĂ LA RELUAREA REFORMEI (2023-2026)

- ❖ Să garanteze **standarde minime de calitate pentru serviciile sociale**, în special pentru copii și familii.
- ❖ Să asigure **forță de muncă suficientă**, calificată și motivată.
- ❖ **Să integreze centrele de zi ca element central al reformei**, cu finanțare stabilă din bugetul național.

SĂ INTEGREZE MODELUL CENTRULUI DE ZI ÎN CADRUL GARANȚIEI PENTRU COPII A UE ÎN MOLDOVA PRIN:

- ❖ Adoptarea și implementarea unui **Plan Național de Acțiune** care să prioritizeze accesul la servicii integrate, bazate pe comunitate, pentru copiii din mediul rural, copiii cu dizabilități și copiii rămași în urmă din cauza migrației.
- ❖ Asigurarea **implicării semnificative a copiilor și tinerilor în elaborarea și monitorizarea** Planului Național de Acțiune al Moldovei pentru Garanția UE pentru Copii.
- ❖ Instituționalizarea Modelului Centrului de Zi ca pilon-cheie al sistemului de protecție a copilului din Moldova.
- ❖ **Extinderea parteneriatelor municipale** pentru furnizarea serviciilor, asigurând cofinanțare sustenabilă.
- ❖ **Investiții în profesionalizarea forței de muncă** (asistenți sociali, educatori, psihologi).
- ❖ Alinierea strategiilor naționale de protecție a copilului la angajamentele UE.

SĂ APLICE INTERVENȚIILE-CHEIE DIN MODELUL DE IMPACT AL CONCORDIA

- ❖ **Consolidarea familiei în primul rând:** prioritizarea îngrijirii bazate pe familie (familii de plasament, îngrijire în familie, case de tip familial), în detrimentul instituționalizării.
- ❖ **Centrele de zi ca exemple:** reproducerea programelor lor integrate de asistență extrașcolară și familială ca servicii comunitare standard.
- ❖ **Responsabilizarea tinerilor:** sprijinirea tinerilor pentru a se implica în procesele civice și a-și apăra drepturile.

- ❖ **Căi către ocuparea forței de muncă:** oferirea unor servicii de formare profesională, consiliere profesională și locuințe sociale pentru persoanele care părăsesc sistemul de îngrijire.
- ❖ **Îngrijirea rudelor și prevenția:** extinderea modelelor de rudenie pentru a menține copiii în siguranță în medii familiare.

SĂ IA DECIZII ESENȚIALE DE POLITICĂ PUBLICĂ

- ❖ Garantarea unui **pachet fundamental de servicii** (after-school, plasament familial, sprijin pentru persoanele cu handicap) finanțate de stat.
- ❖ Subvenționarea centrelor de zi ca investiții preventive care reduc instituționalizarea costisitoare.
- ❖ Extinderea apartamentelor sociale pentru persoanele care părăsesc sistemul de îngrijire ca o punte către independență, **asigurând un sprijin financiar stabil de la bugetul de stat** pentru a oferi locuințe, mentorat și asistență în domeniul abilităților de viață în timpul tranziției către viața de adult.
- ❖ **Integrarea echipelor mobile de voluntari în cadrul sistemelor locale de protecție socială.**
- ❖ Standardizarea **indicatorilor pentru monitorizarea** serviciilor integrate și îmbunătățirea procesului bazat pe dovezi.

De ce este important și cum se poate extinde? Fără servicii preventive, Moldova riscă să amplifice ciclul sărăciei și riscurile de abandon a copiilor. Modelul Centrului de Zi demonstrează modul în care intervențiile bazate pe comunitate mențin copiii la școală, previn separarea de familiile lor și consolidează reziliența. Extinderea acestuia în cadrul reformei RESTART ar instituționaliza prevenirea, ar formaliza parteneriatele dintre ONG-uri și municipalități și ar îndrepta Moldova către un sistem de protecție a copilului înrădăcinat în demnitate, familie și incluziune.

F.2. PROGRAME EMBLEMATICE

ROMÂNIA

România are a treia cea mai mare rată a sărăciei infantile din UE, cu 33,8% dintre copii expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială în 2024.¹⁴ Aproape jumătate dintre copii din România trăiesc în comunități rurale, unde accesul la educație, asistență medicală și servicii sociale rămâne extrem de limitat.¹⁵ Pentru multe dintre aceste familii, absența unor servicii sociale preventive în apropiere înseamnă că sărăcia continuă să fie moștenită din generație în generație. În pofida adoptării unui **plan național de acțiune pentru garanția europeană pentru copii**, care vizează reducerea numărului de copii vulnerabili cu 500.000 până în 2030, progresele rămân lente.¹⁶

Modelul centrului de zi CONCORDIA a fost inițial dezvoltat și pilotat în România, unde continuă să evolueze și să servească drept bază pentru implementarea în alte țări. Centrele inițiale din Ploiești, lansate în 2013-2014, au pus bazele unui model integrat, axat pe comunitate, care combină educația, sprijinul psihosocial, consilierea familiilor și acțiunile de informare pentru a răspunde nevoilor complexe ale copiilor și familiilor aflate în situații de risc.

CONCORDIA oferă medii sigure, de sprijin, în care copiii beneficiază de recuperare școlară, mese calde zilnice și consiliere, în timp ce părinții se implică în activități de formare profesională și de consolidare a familiei. Fiecare centru acționează ca un punct de legătură de încredere – promovând incluziunea, reziliența și dezvoltarea pe termen lung.

Eficacitatea acestei abordări a fost confirmată prin evaluarea de impact independentă menționată mai sus, realizată în 2021, care a documentat îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește performanța școlară a copiilor, bunăstarea psihosocială și stabilitatea familială. Aceasta a validat potențialul de extindere a modelului și capacitatea sa de a preveni abandonul școlar timpuriu și de a reduce riscul de separare a copiilor.

Cu toate acestea, nevoia rămâne acută. **Peste 30.000 de copii din România se află în prezent în sistemul de asistență socială** – mulți fiind separați de familiile lor din cauza sărăciei, violenței sau neglijării.¹⁷ Serviciile preventive lipsesc încă în numeroase orașe și comunități rurale.

Pentru a răspunde acestor provocări și pentru a extinde aria de acoperire, **CONCORDIA a dezvoltat două inovații structurale în România: rețeaua națională CentredeZi.Ro**, care conectează peste 190 de centre de zi în activități coordonate de sprijin și de asigurare a calității; și un model de franciză socială, care oferă municipalităților și ONG-urilor instrumentele, formarea și îndrumarea necesare pentru a reproduce centre de înaltă calitate cu proprietate locală.

Împreună, aceste platforme demonstrează cum se poate realiza o schimbare sistemică prin colaborare, standardizare și investiții susținute în prevenție.

PROGRAM EMBLEMATIC 3

**CentredeZi.RO - O voce puternică unitară
(Rețeaua centrelor de zi)**

Ce este? CentredeZi.Ro este o rețea națională de practică și advocacy care conectează peste **190 de centre de zi din 29 de județe ale României**. Rețeaua oferă **o platformă comună de învățare și asigurare a calității**, coordonează acțiuni de advocacy pentru **finanțare sustenabilă și o reglementare mai bună** și sprijină comunitatea profesională în **standardizarea intervențiilor**, reflectând în același timp realitățile locale.

Cum funcționează? Membrii fac schimb de **metodologii și instrumente**, realizează **evaluări comune ale calității** și coordonează demersuri de **politici publice** (de exemplu, cofinanțare municipală, standarde de servicii adaptate mediului rural). Forumurile digitale și atelierile accelerează învățarea între egali; **cartografierea** interactivă a acoperirii și a nevoilor ghidează investițiile; grupurile de lucru implică ministere și autorități județene. Rețeaua aduce în arena politicilor publice cazuri și date provenite din serviciile de primă linie.

De ce este important și cum se poate extinde?

Deși un singur centru nu poate transforma sistemele, o rețea coordonată poate. **CentredeZi.Ro ridică standardele profesionale**, crește vizibilitatea și consolidează promovarea intereselor centrelor de zi în politicile publice, în vederea asigurării unei finanțări sustenabile. Rețeaua a contribuit deja la obținerea de cofinanțare și la poziționarea centrelor de zi ca o componentă de bază a eforturilor de prevenție. Pentru viitor, prioritățile includ **recunoașterea formală a CentredeZi.Ro în procesele naționale de planificare**, alinierea cu fluxurile de finanțare FSE+ și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) pentru servicii de prevenție, precum și integrarea mecanismelor de participare a copiilor și părinților în standardele de calitate ale rețelei.

PROGRAM EMBLEMATIC 4

**Franciza socială pentru centrele de zi -
creșterea calității**

Ce este? Franciza socială CONCORDIA oferă o modalitate practică și structurată prin care municipalitățile și ONG-urile pot înființa Centre de Zi pe baza unui model dovedit. Aceasta reunește servicii esențiale – sprijin educațional, consiliere psihosocială, sănătate și igienă, nutriție, consiliere parentală și intervenție comunitară – într-un pachet coerent și ușor de implementat.

Cum funcționează? Implementarea francizei sociale CONCORDIA urmează un **proces structurat în patru etape: selectarea și evaluarea** partenerilor locali; **lansarea centrelor** prin recrutarea personalului, măsuri de protecție (safeguarding), cartografierea serviciilor și licențiere; **consolidarea capacității personalului** prin formare, mentorat și schimb de experiență și **asigurarea calității** prin supervizare, colectare de date și evaluări comune. Centre precum cele din **Ploiești** și **Odobesti** oferă sprijin integrat – inclusiv mese, educație remedială, consiliere psihosocială, asistență materială și **Școala pentru Părinți** – pe baza unor planuri de dezvoltare personalizate, elaborate împreună cu școlile.

De ce este important și cum se poate extinde?

Franciza socială CONCORDIA este mai mult decât un instrument de replicare; **este un mecanism de consolidare a capacității instituțiilor locale, care permite extinderea fără a compromite calitatea**. Aceasta răspunde **nevoii urgente de extindere a acoperirii – estimată la aproximativ 3.000 de centre la nivel național** – sprijinind în același timp menținerea copiilor în școală, prevenirea separării familiale și promovarea asumării locale prin cofinanțare. Acțiunile-cheie includ **integrarea francizei în strategiile naționale de protecție a copilului și de combatere a sărăciei**, asigurarea **finanțării multianuale municipale** pentru servicii de prevenție, consolidarea formării personalului și utilizarea instrumentelor naționale de monitorizare pentru a urmări bunăstarea copiilor și rezultatele educaționale. Ca alternativă la îngrijirea instituționalizată, franciza socială prioritizează prevenția, intervenția timpurie și sprijinul pentru familie.

Diana

Vârsta: 12 ani

Numele meu este Diana și am 12 ani. Familia mea este formată din doi copii și un tată. Mama mea, în timpul pandemiei, a plecat la cer, ucisă de o boală nemiloasă.

Tatăl meu a încercat în tot acest timp să fie și mamă, și tată pentru noi, dar este foarte dificil. Mi-e dor de mama mea enorm și simt că am nevoie de ea, de sfaturi și îmbrățișări.

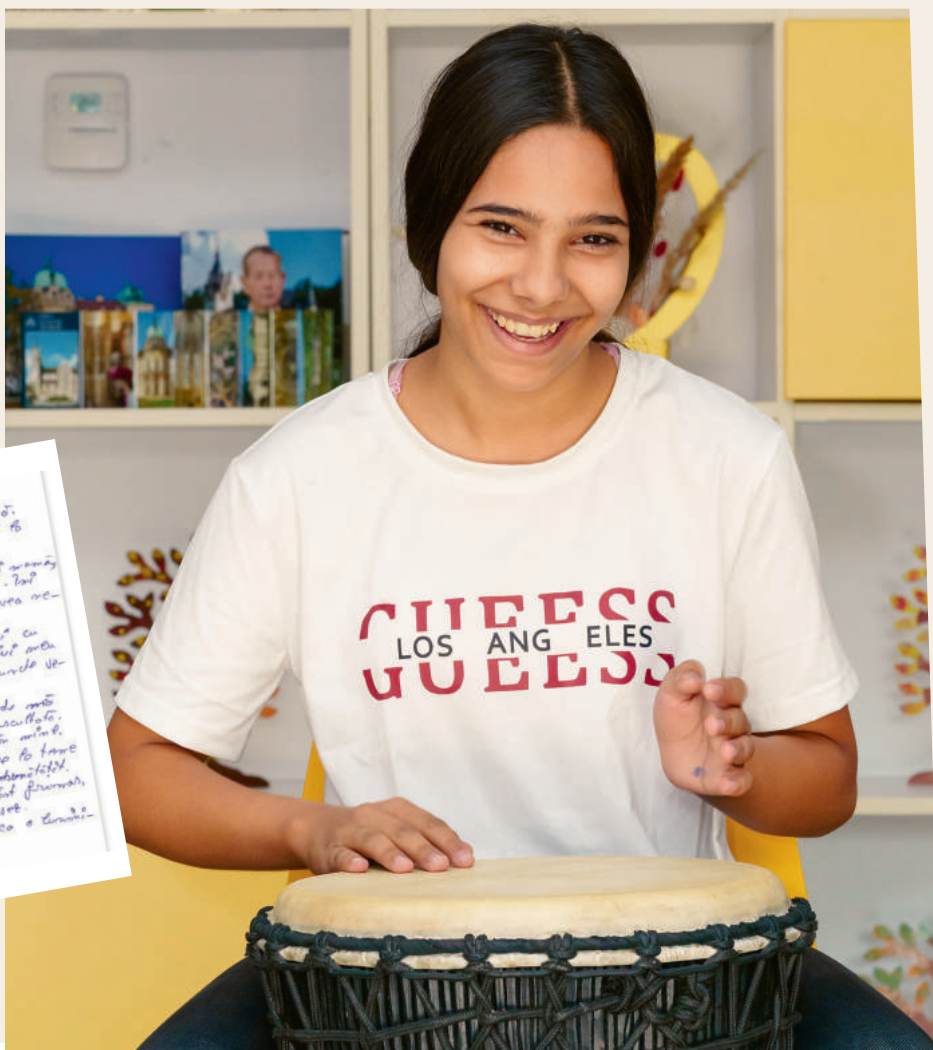
Dar Dumnezeu a avut grijă de noi și acum doi ani o cunoaștință a tatălui meu ne-a adus la Centrul de Zi Casa Austria, unde venim în fiecare zi.

Pentru mine, acest centru este locul unde mă simt cel mai bine, locul unde sunt ascultată, unde am început să am încredere în mine.

Primesc ajutor cu temele atunci când am nevoie și rezultatele mele școlare s-au îmbunătățit.

Aici am descoperit că am o voce frumoasă, că pot cânta la tobe și chiar să dansez. Centrul a fost pentru mine ca o lumină la capătul tunelului.

Mă numesc Diana și am 12 ani. Familia mea este formată din doi copii și un tată. Mama mea, în timpul pandemiei, a plecat la cer, ucisă de o boală nemiloasă. Tatăl meu a încercat în tot acest timp să fie și mamă, și tată pentru noi, dar este foarte dificil. Mi-e dor de mama mea enorm și simt că am nevoie de ea, de sfaturi și îmbrățișări. Dar Dumnezeu a avut grijă de noi și acum doi ani o cunoaștință a tatălui meu ne-a adus la Centrul de Zi Casa Austria, unde venim în fiecare zi. Pentru mine, acest centru este locul unde mă simt cel mai bine, locul unde sunt ascultată, unde am început să am încredere în mine. Aici am descoperit că am o voce frumoasă, că pot cânta la tobe și chiar să dansez. Centrul a fost pentru mine ca o lumină la capătul tunelului.

Larisa

Vârsta: 13 ani

Numele meu este Larisa și am 13 ani. Sunt singura fată din familia mea și am trei frați. Trăim într-o comunitate mică, situată la periferia Ploieștiului, unde viața nu este întotdeauna ușoară. Mama mea nu lucrează, pentru că are grijă de noi, copiii, și face tot posibilul ca noi să mergem la școală și să avem un viitor mai bun.

Acum 7 ani, am ajuns la Centrul de Zi Casa Austria. Pentru mine a fost ca și cum cineva mi-ar fi întins o mână exact când aveam nevoie de ea. Centrul a devenit locul în care am descoperit cine sunt și ce îmi place să fac. Aici am învățat să cânt la vioară și la tobe, să fac parte dintr-un cor, să pictez și să-mi exprim emoțiile prin artă.

Am descoperit că pot face mai mult decât credeam, iar asta mi-a dat curajul să visez în continuare. Pentru mine, centrul nu este doar un loc, este a doua mea familie. Și cred că, datorită lui, viitorul meu va fi frumos.

În numele meu, sunt singura fată din familia mea și am 13 ani. Trăim într-o comunitate mică, situată la periferia Ploieștiului, unde viața nu este întotdeauna ușoară. Mama mea nu lucrează, pentru că are grijă de noi, copiii, și face tot ce poate ca noi să mergem la școală și să avem un viitor mai bun. Acum 7 ani, am ajuns la Centrul de Zi Casa Austria. Pentru mine, a fost ca și cum cineva mi-ar fi întins o mână exact când aveam nevoie de ea. Centrul a devenit locul în care am descoperit cine sunt și ce îmi place să fac. Aici am învățat să cânt la vioară și la tobe, să fac parte dintr-un cor, să pictez și să-mi exprim emoțiile prin artă. Centrul nu este doar un loc pentru mine, este a doua mea familie. Și cred că, datorită lui, viitorul meu va fi frumos.

ROMÂNIA

APEL LA ACȚIUNE

ESENȚIAL:

În timp ce politicile publice din România pun accent pe accesul la educație, mulți copii încă nu beneficiază de serviciile de sprijin care fac educația eficientă – cum ar fi meditațiile after-school, consilierea psihosocială, îndrumarea părinților și sprijinul material esențial. Barierele structurale continuă să afecteze copiii aflați în sărăcie intergenerațională.

În acest context, modelul Centrului de Zi CONCORDIA demonstrează o soluție scalabilă, bazată pe drepturi, care integrează educația, sănătatea, sprijinul familial și participarea copiilor, rupând ciclurile de excluziune și construind reziliență pe termen lung.

Investițiile urgente, angajamentul mai ferm al statului și alinierea la cadrele UE sunt esențiale pentru extinderea serviciilor de prevenire, integrarea acestora în politicile publice și asigurarea faptului că niciun copil nu este lăsat în urmă.

„Dacă Uniunea Europeană este serioasă în ceea ce privește Garanția pentru Copii și utilizarea responsabilă a viitoarelor fonduri europene (2028 - 2034), statul român trebuie să acționeze acum – prin garantarea investițiilor publice în centre comunitare de zi, gestionate local, ca primă linie de apărare împotriva sărăciei intergeneraționale a copiilor.“

Diana Certan
Director Executiv CONCORDIA România

Îndemnăm autoritățile naționale:

SĂ EXTINDĂ ȘI SĂ STABILIZEZE REȚEAUA CENTRELOR DE ZI

- ❖ Conform datelor administrative naționale, în România operează în prezent aproximativ **860 de Centre de Zi acreditate** (publice și ale ONG-urilor), în timp ce evaluările de nevoi indică un necesar minim de **3.000 de centre la nivel național pentru a răspunde cererii**, în special în mediul rural și în zonele urbane mici.
- ❖ Instituționalizarea finanțării, prin acoperirea a **50% din costuri din bugetul de stat**, în conformitate cu principiul „finanțarea urmează copilul”, constituie o strategie care sprijină municipalitățile cu resurse limitate și asigură o direcționare eficientă a fondurilor către comunitățile cu cele mai mari nevoi.
- ❖ Asigurarea implementării și atingerii țintei stabilite în **Planul Național de Acțiune pentru Garanția UE pentru Copii**, respectiv o creștere de 45% a numărului de copii beneficiari ai Centrelor de Zi, ca element central al serviciilor comunitare de protecție a copilului și de reducere a sărăciei.¹⁸
- ❖ Extinderea **rețelei CentredeZi.Ro**, care conectează deja peste 190 de centre din 29 de județe, într-o platformă națională formală pentru standarde de calitate, învățare între profesioniști și coordonare instituțională.

SĂ RECUNOASCĂ ȘI SĂ EXTINDĂ MODELUL DE FRANCIZĂ SOCIALĂ

- ❖ Să sprijine **franciza socială CONCORDIA** ca mecanism național pentru replicarea Centrelor de Zi, cu calitate garantată a serviciilor, manuale standardizate și formare continuă.
- ❖ Să investească în sisteme de **consolidare a capacității și de monitorizare**, pentru a se asigura că partenerii din franciză se adaptează nevoilor locale, respectând în același timp standardele.
- ❖ Să încurajeze **cofinanțarea și cogestionarea municipiu-ONG**, prin integrarea centrelor din franciză în strategiile naționale de protecție a copilului.
- ❖ Să includă franciza socială ca **mechanism eligibil pentru fonduri structurale europene și naționale** (FSE+, Planul Național de Redresare și Reziliență), pentru a permite o extindere rapidă, cu asigurarea calității, în regiunile cu nivel ridicat de sărăcie.

SĂ PRIORITIZEZE SERVICIILE INTEGRATE PENTRU COPII ȘI FAMILII

- ❖ Să depășească abordarea limitată la accesul în sala de clasă și să investească în programe **after-school și remediale** care previn abandonul școlar, în special în zonele segregate sau izolate.
- ❖ Să garanteze **sprijin psihosocial** prin manage-

ment de caz, consiliere și mecanisme de participare a copilului, în conformitate cu Modelul Lundy.

- ❖ **Introducerea unor programe structurate de formare profesională și consiliere pentru tineri**, combinate cu educație parentală, poate contribui la prevenirea destrămării familiale și la consolidarea coeziunii familiale.
- ❖ Să abordeze **privațiunile materiale** prin sprijin ținut pentru nutriție, sănătate și locuire, recunoscând că acești copii nu pot avea succes educațional dacă nevoile de bază rămân neacoperite.
- ❖ Să consolideze **coordonarea intersectorială** între educație, sănătate și protecție socială la nivel local, cu protocoale clare de trimitere și un rol central pentru Centrele de Zi.
- ❖ Să utilizeze **sisteme de monitorizare bazate pe indicatori-cheie de performanță** (prezență școlară, bunăstare, reziliența familiei) pentru fundamentarea contractelor, a finanțării și a ajustărilor de politici publice.

De ce contează acest lucru? Fără sprijin integrat, bazat pe comunitate, România riscă o altă generație de copii care să crească în sărăcie și excluziune socială. Modelul de Centru de Zi CONCORDIA arată că o abordare multidisciplinară face diferența: copiii rămân la școală, familiile sunt consolidate, iar tinerii găsesc căi către un viitor mai bun.

Pentru a-și îndeplini angajamentele asumate în cadrul Garanției europene pentru copii, România trebuie să extindă serviciile de prevenție prin includerea centrelor de zi în bugetele municipale, integrarea acestora în legislația privind protecția copilului și alinierea lor la instrumentele de finanțare ale UE, precum ESF+. Fără acești pași, mulți copii vulnerabili vor continua să fie ignorați de sistemele publice fragmentate – o pierdere evitabilă atât pentru societate, cât și pentru economie.

Având în vedere că UE se pregătește pentru următorul **cadru financiar multi-anual (2028-2034)**, orientarea investițiilor către prevenție este o alegere atât strategică, cât și umană. Experiența României arată că prevenirea abandonului școlar, a separării copilului de familie și a instituționalizării nu este doar mai eficientă, ci și mai rentabilă decât abordarea ulterioară a acestor probleme.

Finanțarea UE dedicată serviciilor integrate, bazate pe comunitate – aliniate la Garanția pentru copii și la obiectivele naționale de incluziune – ar permite extinderea și dezvoltarea unor modele precum Centrele de Zi CONCORDIA. Cu investițiile potrivite, România poate reduce inegalitățile și ar putea oferi fiecărui copil mai mult decât acces la servicii de bază: o șansă reală la demnitate, stabilitate și oportunități.

F.3. PROGRAME EMBLEMATICE

BULGARIA

Bulgaria continuă să se confrunte cu **provocări sociale și de guvernanță persistente**, în ciuda șomajului scăzut și a creșterii economice constante. Conform Eurostat (2024), **35,1% dintre copii sunt expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială** – cea mai mare rată din UE. Inegalitatea este severă, cu un risc de inegalitate de 84,1% în special pentru copiii cu părinți care au un nivel scăzut de educație. Ponderea lucrătorilor săraci a crescut la aproximativ 11 - 12%, reflectând salariile mici și protecția socială limitată.¹⁹

Țara rămâne afectată de un **climat politic instabil**, cu alegeri frecvente, guverne de scurtă durată și continuitate politică limitată. Această instabilitate contribuie la **modificări frecvente ale reglementărilor și la condiții de finanțare imprevizibile** pentru prestatorii de servicii sociale. Serviciile municipale rămân subfinanțate și bazate pe proiecte, nereușind să prevină neglijarea, violența și exploatarea. Experții din administrația de stat subliniază faptul că, de multe ori, municipalitățile nu reușesc să absoarbă resursele disponibile, indicând mai degrabă ineficiențele structurale decât lipsa de fonduri.

Insecuritatea locuințelor, cât și locuințele ilegale persistă în comunitățile cele mai sărace. **Peste 60% dintre elevii romi din Bulgaria frecventează școli segregate**, ceea ce subminează egalitatea de șanse. Ratele abandonului școlar și ale analfabetismului rămân cele mai ridicate în rândul copiilor romi.²⁰

Organizațiile societății civile raportează **o reacție publică tot mai dură împotriva ONG-urilor** și reducerea spațiului civic, inclusiv propuneri legislative restrictive și obstacole administrative în accesarea fondurilor UE. Aceste dinamici exacerbează inegalitatea socială și slăbesc oferirea serviciilor la nivel local – consolidând nevoia de parteneriate stabile, bazate pe dovezi, și de modele sociale de calitate garantată.

În acest context dificil, modelul de Centru de Zi CONCORDIA oferă o soluție dovedită, bazată pe drepturi. Acesta reunește spații sigure, asistență psihosocială, sprijin educațional și consiliere familială – toate înrădăcinate în parteneriate comunitare.

De la centre consacrate la noi inițiative pilot, CONCORDIA Bulgaria arată că, atunci când serviciile sunt integrate și plasate acolo unde copiii trăiesc și învață, acestea pot întrerupe ciclul excluziunii și pot crea căi reale către stabilitate, incluziune și speranță.

- 1 Program sportiv, Centrul de zi Posoka, Bulgaria
- 2 Awesome Childhood Centre, Bulgaria

PROGRAM EMBLEMATIC 5

Program sportiv pentru integrare socială

Ce este? Programul sportiv de la Centrul de Zi CONCORDIA Posoka folosește activitățile fizice ca un instrument de educație, incluziune și reziliență. Acesta oferă o gamă largă de sporturi – fotbal, box, dans, înot, alpinism și atletism – concepute pentru a implica copii cu interese și abilități diverse.

Cum funcționează? Participarea este direct legată de prezența la școală și monitorizată săptămânal de către profesori. Mai mult de 200 de copii sunt implicați în fotbal, echipele U12 și U14 din cadrul clubului de fotbal participă la campionatul național. Boxul este condus de un fost participant la programul CONCORDIA, care și-a completat calificarea de antrenor cu sprijinul echipei CONCORDIA, în timp ce sesiunile de dans oferă copiilor un spațiu sigur și incluziv de participare. Alpinismul este adaptat pentru copii cu dificultăți psihomotorii sau afecțiuni precum autismul, iar atletismul introduce competiții structurate la nivel local și național. Antrenamentele regulate, meciurile și performanțele consolidează disciplina, munca în echipă și perseverența, menținând în același timp atașamentul față de școală.

De ce este important și cum se poate extinde? Programul previne abandonul școlar prin corelarea sportului cu performanțele școlare, dezvoltând în același timp reziliența și incluziunea. Succesul său arată că sportul poate fi un instrument eficient de prevenire și integrare. Extinderea necesită parteneriate municipale mai puternice și recunoașterea programelor bazate pe sport ca parte a strategiilor naționale de educație și protecție a copilului din Bulgaria.

PROGRAM EMBLEMATIC 6

Awesome Childhood Centre - Prevenția în școli

Ce este? Lansată în 2025, inițiativa Awesome Childhood introduce un model școlar de intervenție timpurie și sprijin familial. Prin integrarea echipelor multidisciplinare în cadrul școlilor și al centrelor de cartier din sectoarele cu risc ridicat, cum ar fi Fakulteta și Hristo Botev, acesta ajunge la copiii cu cel mai mare risc de abandon școlar. Această abordare descentralizată și scalabilă îmbunătățește accesul, consolidează atașamentul față de școală și încrederea față de familii și permite identificarea timpurie a riscurilor, sprijin în timp util și o cooperare mai strânsă între educatori, asistenți sociali și părinți, contribuind la rezultate educaționale mai bune și la incluziune pe termen lung.

Cum funcționează? Inițiativa implică grupuri de aproximativ 25 de copii în sesiuni săptămânale, desfășurate la școală, care combină recuperare școlară, conștientizarea sănătății, abilitățile sociale și activitățile recreative. Oferit în comun de asistenți sociali, educatori și personal școlar, modelul oferă sprijin coordonat pentru fiecare copil, implicând treptat familiile acestora prin vizite la domiciliu, activități comunitare și grupuri de părinți. Prin integrarea serviciilor în cadrul școlilor, se asigură participarea continuă la educație, se răspunde în timp util la nevoile comportamentale și emoționale și se consolidează parteneriatele școală-familie, esențiale pentru prevenirea abandonului școlar și promovarea incluziunii.

De ce este important și cum se poate extinde? Inițiativa Awesome Childhood tratează o lacună critică în protecția copilului din Bulgaria prin implementarea unor servicii preventive coerente, bazate pe școală, care facilitează implicarea activă a familiei.

Spre deosebire de intervențiile pe termen scurt, aceasta oferă un sprijin susținut, care îmbunătățește cooperarea dintre profesori și părinți, menținerea la cursuri a elevilor și bunăstarea copiilor. Datorită abordării sale integrate și a rezultatelor inițiale, modelul prezintă un potențial puternic de replicare și extindere prin parteneriate municipale și finanțare diversificată, poziționându-se ca un pilon-cheie al sistemului preventiv de protecție a copilului din Bulgaria.

Manuela

Vârsta: 10 ani

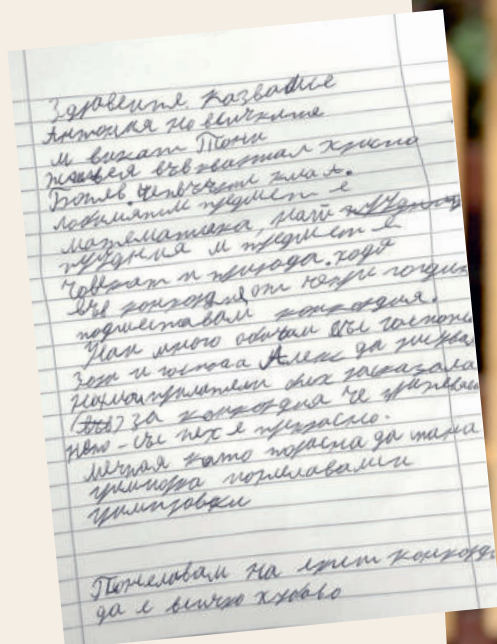
Numele meu este Manuela, dar toată lumea îmi spune Moni. Locuiesc în cartierul Hristo Botev și sunt în clasa a patra.

Materia mea preferată este matematica, iar cea mai dificilă pentru mine este „Omul și natura“. Vin la CONCORDIA de patru ani.

Ceea ce îmi place cel mai mult este să pictez cu doamna Zori și doamna Alex. Dacă ar trebui să le povestesc prietenilor mei despre CONCORDIA, aş spune că experiențele de aici sunt minunate.

Când voi fi mare, vreau să devin make-up artist. Îmi doresc să am o mulțime de accesorii de machiaj într-o bună zi.

De asemenea, doresc mult succes echipei CONCORDIA!

Kamen

Vârsta: 12 ani

Întotdeauna mi-a plăcut fotbalul. Am încercat să intru în două echipe diferite, dar nu mi s-a dat niciodată o șansă. Eram băiatul care stătea pe bancă, așteptând și sperând, dar nu s-a întâmplat niciodată.

Am aflat despre CONCORDIA de la un prieten și am decis să vin și să mă conving. Aceasta este a treia mea echipă, dar prima în care am avut încredere – să joc, să învăț și să-mi demonstrez valoarea. Aici, ei cred în mine. La fiecare antrenament, în fiecare meci, simt că aparțin acestui loc.

Antrenorul este cel mai bun, nu renunță niciodată la noi. El ne arată lucruri noi, ne determină să muncim mai mult, să ne respectăm reciproc și să credem că putem merge mai departe decât am crezut vreodată că este posibil.

Asistenții sociali ne spun mereu că, dacă vrem să devenim într-o zi jucători profesioniști, trebuie să avem rezultate bune la școală. Așa că acum mă străduiesc mai mult, pentru că știu că și educația face parte din visul meu.

Amintirea mea preferată este când am fost portar și nimeni nu a marcat nici măcar un gol în tot meciul. Cea mai fericită victorie a noastră a fost împotriva OFK Sofia – s-a încheiat cu scorul de 1:0; nu pare o victorie mare, dar este.

Visul meu este să devin fotbalist profesionist într-o zi și să joc pentru Levski. Părinții mei mă susțin, dar la CONCORDIA, pentru prima dată, am simțit că există cineva din afara familiei mele care crede în mine.

Vreau să câștig turneul din acest an, pentru ca antrenorul meu și asistenții sociali să fie mândri de mine. Le doresc colegilor mei multă sănătate, pentru că împreună putem ajunge departe.

BULGARIA

APEL LA ACȚIUNE

PUNCTUL CENTRAL:

În ciuda progreselor înregistrate în ceea ce privește mecanismele de delegare a serviciilor, accesul la educație, sănătate și servicii sociale de calitate rămâne fragmentat, în special în cartierele urbane frecventate de romi și în zonele rurale.

Modelul Centrului de Zi CONCORDIA demonstrează că serviciile integrate, bazate pe comunitate, pot oferi siguranță, reziliență și căi de ieșire din sărăcia generațională. Extinderea și instituționalizarea acestui model este esențială pentru ca Bulgaria să își îndeplinească angajamentele asumate în cadrul Garanției europene pentru copii.

„Centrele de zi sunt cea mai eficientă punte a CONCORDIA între familiile vulnerabile și sistemele menite să le sprijine. Acestea oferă nu numai servicii, ci și o oportunitate – de a învăța, de a se simți în siguranță și de a-și imagina un viitor diferit. Extinderea acestui model nu este doar o alegere politică – este o investiție în viitorul Bulgariei.”

Stanimir Georgiev
Director Executiv CONCORDIA Bulgaria

Îndemnăm autoritățile naționale:

SĂ CONSOLIDEZE ȘI SĂ SCALEZE CENTRELE DE ZI CA CENTRE DE PREVENȚIE

- ❖ **Harta națională a serviciilor sociale** trebuie revizuită și actualizată în mod sistematic, pentru a garanta includerea tuturor grupurilor-țintă, cu accent pe copiii și familiile din zonele izolate.
- ❖ **Extinderea acordurilor privind serviciile municipale delegate pentru a finanța și reproduce centre de zi** precum Posoka și noi modele precum Awesome Childhood.
- ❖ **Garantarea accesului** fiecărui copil vulnerabil **la mese calde, meditații, îngrijire psihosocială și consiliere familială.**
- ❖ Echiparea centrelor pentru a oferi educație timpurie, recuperare școlară și pregătire profesională, asigurând continuitatea de la grădiniță la adolescență.
- ❖ **Integrarea echipelor mobile de voluntari** în cadrul de servicii delegate, astfel încât comunitățile segregate sau izolate să nu fie lăsate în urmă.

SĂ INVESTEASCĂ ÎN SĂNĂTATE, SPORT, ȘI REZILIENȚA FAMILIEI, URMĂRIND:

- ❖ Instituționalizarea programului sportiv ca instrument național de incluziune a copiilor, asociind **participarea sportivă** la educație și reziliență.
- ❖ Oferirea unor **servicii structurate de consolidare a familiei**, inclusiv ateliere de parenting, prevenirea violenței domestice și mediere.
- ❖ Extinderea **inițiativelor de formare profesională și consiliere pentru părinți și tineri**, în vederea reducerii sărăciei la nivel structural și prevenirea transmiterii acesteia între generații.

SĂ ABORDEZE INEGALITĂȚILE STRUCTURALE PRIN LOCUINȚE, INCLUZIUNE ȘI ANTI-DISCRIMINARE

- ❖ Prioritizarea accesului la **locuințe adecvate**, infrastructură și facilități esențiale în comunitățile vulnerabile, abordând condițiile de viață nesigure și supraaglomerate.
- ❖ Asigurarea **accesului egal la educație de calitate** prin educație timpurie, cursuri de recuperare, sprijin lingvistic și formare profesională adaptată a profesorilor.
- ❖ Aplicarea **unor cadre anti-discriminare** solide în educație, locuințe și ocuparea forței de muncă, cu mecanisme de monitorizare pentru a asigura responsabilitatea.
- ❖ Promovarea **serviciilor publice incluzive** prin formare în domeniul diversității și oportunități de participare civică.
- ❖ Utilizarea **monitorizării bazate pe KPI** (prezența, bunăstarea, reziliența familiei) pentru a informa în legătură cu contractele, finanțarea și ajustările de politică.

De ce contează acest lucru? Fără schimbări structurale, Bulgaria riscă să perpetueze sărăcia între generații, în special în rândul copiilor romi.

Centrele de zi demonstrează că prevenția funcționează: ele reduc abandonul școlar, previn separarea familiilor și consolidează reziliența familiei și a comunității. Extinderea modelului la nivel național în cadrul contractelor delegate, investițiile în sănătate și sport, precum și combaterea discriminării și a locuințelor vor transforma proiectele pilot de succes în soluții sistemice. Acest lucru ar ajuta Bulgaria să pună în aplicare Garanția europeană pentru copii și Obiectivele de dezvoltare durabilă, precum și cadre strategice mai specifice, precum Strategia UE pentru romi 2023.²¹

F.4. PROGRAME EMBLEMATICE

KOSOVO

Conform datelor oficiale din Kosovo, în 2024, **aproape 23% dintre copiii din Kosovo trăiau în sărăcie, iar 7% trăiau în sărăcie extremă. Aproximativ 80% dintre copiii romi, ashkali și egipteni trăiau în condiții de deprivare materială gravă**, cu mult peste media națională de 34%.²² Condițiile lor de trai sunt adesea inadecvate, cu locuințe umede, supraaglomerate și lipsite de instalații sanitare de bază.

Comunitățile de romi, ashkali și egipteni se confruntă cu realități dure: șomaj cronic, segregare școlară și discriminare generalizată. Mulți copii din aceste grupuri nu au mers niciodată la școală sau au abandonat școala devreme, fiind prinși în cicluri de sărăcie, neglijare și violență domestică. Sistemele publice de protecție a copilului rămân slabe, cu o capacitate de acoperire limitată și servicii sociale fragmentate și insuficiente.

În acest mediu, **Centrele de Zi CONCORDIA din Prizren (Tran-zit) și Gjakova (Ali Ibra)** au devenit puncte vitale. Acestea oferă spații sigure, îngrijire care ține cont de traume, sprijin educațional adaptat nevoilor individuale de învățare, consiliere psihosocială și susținere prin acțiuni de voluntariat a copiilor, tinerilor și familiilor din comunitățile vulnerabile.

Serviciile integrate includ educație preșcolară, sprijin pentru învățarea după orele de școală, activități de responsabilizare a tinerilor și deprinderi de viață, precum și consiliere psihosocială. Familiile primesc îndrumare parentală, asistență socială și trimiteri către școli, servicii medicale și municipale. Centrele oferă, de asemenea, mese calde zilnice, educație pentru sănătate și asistență medicală de bază, alături de programe de muzică și artă, deprinderi de viață și orientare profesională. Personalul instruit în domeniul comunicării non-violente, al adaptării emoționale și al protecției copilului lucrează cu copii care au suferit din cauza neglijenței extreme, violenței sau discriminării. Fiecare centru funcționează ca un spațiu sigur și incluziv care promovează învățarea, bunăstarea și integrarea în comunitate. Echipele mobile efectuează vizite la domiciliu pentru a preveni crizele, neglijarea și abandonul școlar și creează legături între familii și școli, servicii medicale și autorități municipale.

Datele de monitorizare internă pentru perioada 2023-2024 arată că **peste 1.500 de copii și îngrijitori au luat parte la programe, frecvența școlară în rândul beneficiarilor a crescut cu 27%, iar 43% dintre familii au raportat reducerea conflictelor domestice datorită consilierii și intervenției în situații de criză. Centrul de Zi Ali Ibra, deschis în iunie 2024 în parteneriat cu municipalitatea din Gjakova, exemplifică aceste nevoi acute: într-un cartier în care 90% dintre familii trăiesc în sărăcie extremă, centrul a înscris 144 de copii într-un an, a oferit sprijin zilnic pentru munca de acasă pentru 86 de copii, preșcolar pentru 32 de copii și a reînscris cu succes 22 de copii în învățământul formal.**

În ciuda constrângerilor de spațiu și a creșterii sărăciei, centrul arată cum serviciile integrate, bazate pe comunitate, redau speranța și oportunitatea copiilor care, altfel, ar putea rămâne invizibili.

PROGRAM EMBLEMATIC 7

Programul muzical – un catalizator pentru învățare și incluziune

Ce este? Programul de muzică de la Centrul Tranzit folosește muzica atât ca terapie, cât și ca un instrument puternic de incluziune. Acesta le oferă copiilor din familii vulnerabile, în principal din comunitățile de romi, ashkali și egipteni, șansa de a învăța să cânte la instrumente precum pian, chitară, vioară, flaut, tobe, violoncel, saxofon și clarinet, îndrumați de șapte profesori de muzică dedicați. De asemenea, copiii participă la un cor. Programul de muzică s-a extins la Centrul Ali Ibra, unde un profesor de muzică oferă lecții de saxofon și clarinet și a înființat un cor de copii.

Cum funcționează? Mai mult de 70 de copii participă în fiecare lună la ore de instrumente muzicale care culminează cu spectacole ale orchestrei, iar mai mult de 40 de copii fac parte din corurile celor două centre. Aceste activități dezvoltă structura, disciplina și exprimarea de sine, motivând în același timp copiii să meargă la școală în mod regulat. De asemenea, muzica îi ajută pe copii să treacă peste traume, le dă încredere în ei și îi conectează dincolo de granițele etnice prin crearea de spații în care, diferite comunități, învață și cântă împreună. În fiecare an sunt organizate cel puțin șase concerte, fie la sediul CONCORDIA, fie în locații externe, inclusiv în locuri prestigioase, cum ar fi biroul președintelui.

De ce este important și cum se poate scala? În contextul post-conflict din Kosovo, muzica s-a dovedit a fi unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru vindecare și incluziune. Construiește reziliența, încurajează respectul reciproc și îi ajută pe copii să-și recapete identitatea și speranța. Extinderea necesită investiții în profesori, instrumente și spațiu, precum și recunoașterea oficială a educației culturale și creative ca parte a serviciilor sociale. Cu aceste măsuri, programul ar putea servi ca model național pentru incluziune și recuperare după traume.

PROGRAM EMBLEMATIC 8

Camera senzorială în Centrul Tranzit

Ce este? Camera senzorială este un spațiu terapeutic inovator conceput pentru copiii cu probleme emoționale, comportamentale sau de atenție. Acesta răspunde constatărilor unei evaluări din 2024 a 89 de copii de la Centrul Tranzit: peste 70% erau nervoși sau agitați, 75% erau puțin distrași și aproape jumătate aveau dificultăți de concentrare.

Cum funcționează? Prin furnizarea de stimuli calmanti, exerciții supravegheate și consolidare pozitivă, camera senzorială contribuie la dezvoltarea capacităților de autoreglare și concentrare ale copiilor. Părinții sunt implicați prin sesiuni de orientare pentru a aplica aceste strategii acasă, în timp ce personalul obține noi instrumente pentru a sprijini copiii în activitățile zilnice ale centrului.

De ce este important și cum se poate scala?

Cu o singură Cameră senzorială disponibilă în prezent în Kosovo, CONCORDIA este pionierul serviciilor terapeutice specializate pentru copii. Pentru copiii cu dificultăți de învățare sau comportamentale nediagnosticate, Camera senzorială poate face diferența între excludere și integrare școlară. Extinderea necesită investiții municipale și integrarea în cadrul de protecție a copilului din Kosovo, asigurându-se că fiecare centru urban major are acces la astfel de facilități.

1 Camera senzorială, Centrul de Zi Tranzit, Kosovo

2 Ora de muzică, Centrul de Zi Tranzit, Kosovo

Lena

Vârsta: 16 ani

Bună, sunt Lena, am 16 ani și sunt norocoasă să fac parte din familia CONCORDIA Projekte Sociale încă din prima zi în care a fost fondată. Locuiesc împreună cu familia mea mare, părinții, frații, surorile și nepoțica mea.

Când am început să vin la centru, eram în clasa a cincea. A fost o perioadă dificilă pentru mine, pentru că a trebuit să-mi iau rămas bun de la profesoara mea, pe care o iubeam foarte mult, și după aceea m-am simțit pierdută la școală.

Mi-a fost greu să mă adaptez la noii profesori și să urmez cursurile cu regularitate. Totul a început să se schimbe când, într-o zi, profesorii de muzică ne-au adunat în clasă și ne-au spus să alegem un instrument care ne era cel mai aproape de suflet. Instrumentul meu a fost flautul, am știut asta din prima zi în care l-am văzut.

Muzica a deschis o lume nouă pentru mine. Flautul nu este doar un instrument – este o melodie în sine, care îmi liniștește sufletul. Prin muzică, mi-am găsit încrederea în mine, ceva ce nu aveam înainte.

Datorită CONCORDIA, am avut șansa de a urca pe scenă, de a străluci în concerte și de a-mi împărtăși cu alții muzica. Am fost voluntar în multe programe, participând cu flautul, dansând și adesea chiar ca moderator. Fiecare experiență m-a ajutat să cresc, să devin mai curajoasă și să am încredere în abilitățile mele.

Pentru mine, CONCORDIA este locul în care am descoperit cine sunt. Este locul care mi-a dat aripă pentru a visa, iar muzica îmi face inima mai puternică în fiecare zi.

Dina

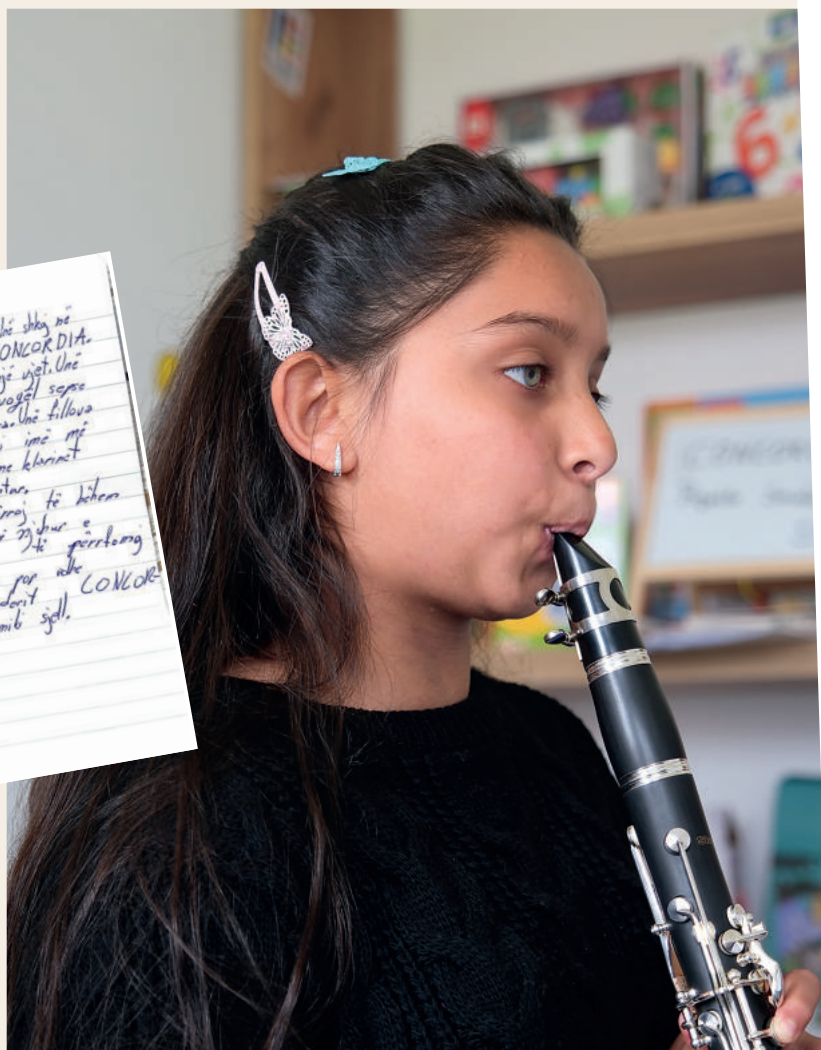
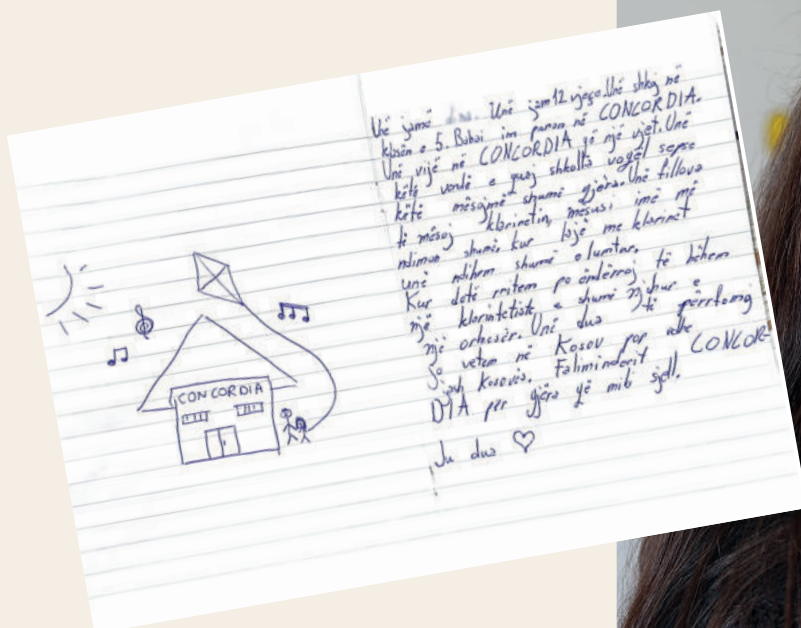
Age: 12 years

Eu sunt Dina, am 12 ani. Sunt în clasa a cincea. Tatăl meu lucrează la CONCORDIA. Vin la CONCORDIA de un an. Eu numesc acest loc „mica școală”, pentru că aici învățăm foarte multe lucruri. Am început să învăț să cânt la clarinet, iar profesorul meu mă ajută foarte mult. Când cânt la clarinet, mă simt foarte fericită.

Când voi fi mai mare, visez să devin un clarinetist celebru într-o orchestră. Vreau să cânt nu numai în Kosovo, ci și în străinătate.

Mulțumesc, CONCORDIA, pentru tot ce mi-ai adus.

Vă iubesc pe toți.

KOSOVO

APEL LA ACȚIUNE

PUNCTUL CENTRAL:

Integrarea modelului Centrului de Zi, ca abordare multidisciplinară validată, în strategiile de protecție a copilului și incluziune socială ale Kosovo, poate contribui semnificativ la întreruperea ciclului sărăciei intergeneraționale.

„Centrele de Zi CONCORDIA Kosovo le permit copiilor și tinerilor din comunitățile marginalizate să aibă acces la educație, protecție și oportunități care, altfel, le-ar fi refuzate. Reprezintă un model care restabilește demnitatea și deschide căi reale către incluziune.”

Mirela Lavric
Director Executiv CONCORDIA Kosovo

Îndemnăm autoritățile naționale:

SĂ GARANTEZE ACCESUL LA EDUCAȚIE PRIN PREVENȚIE ȘI SPRIJIN ADAPTAT, PRIN:

- ❖ **Finanțarea înființării unor centre de zi multifuncționale în Kosovo**, pentru a se asigura că fiecare copil vulnerabil are acces la sprijin pentru învățare – meditații, recuperare școlară, asistență la domiciliu și activități extracurriculare (muzică, artă, sport).
- ❖ Furnizarea de rechizite școlare, uniforme, transport și burse, pentru a **elimina barierele financiare**.
- ❖ Asigurarea faptului că fiecare **școală colaborează** cu un Centru de Zi în cadrul unor protocoale clare de trimitere și **monitorizare comună**.
- ❖ Extinderea educației preșcolare și **garantarea unei școlarizări incluzive** pentru copiii cu nevoi speciale, pentru minorități și pentru cei din zonele rurale sau segregate.

SĂ PRIORITIZEZE SERVICIILE PSIHOSOCIALE ȘI DE SĂNĂTATE PENTRU COPII ȘI FAMILII

- ❖ **Contractarea centrelor de zi** pentru a oferi îngrijire psihosocială sistematică, terapie antitraumă și mediere familială.
- ❖ Recunoașterea și **reproducerea terapiilor creative** – precum programul de muzică și camera senzorială – ca servicii de bază pentru copii.
- ❖ Asigurarea **accesului gratuit la asistență medicală** și educație pentru sănătate, cu legături de trimitere la furnizorii publici.
- ❖ Instituționalizarea prevenirii violenței domestice și a consilierii în cadrul **programelor de sprijin familial**.
- ❖ Asigurarea faptului că toți copiii din familii dezavantajate din punct de vedere economic primesc **zilnic o masă caldă și nutritivă**, ca parte a unui sistem integrat de sprijin care promovează sănătatea, învățarea și incluziunea socială.

SĂ CONSOLIDEZE CAPACITATEA DE INSERȚIE PROFESIONALĂ A TINERILOR ȘI REZILIENȚA FAMILIEI

- ❖ **Alocarea de resurse pentru consilierea și pregătirea profesională a tinerilor și părinților**, integrate cu platformele naționale de ocupare a

forței de muncă.

- ❖ Oferirea de **alocații și sprijin financiar** familiilor aflate în condiții de sărăcie extremă, centrele de zi fiind centre de distribuție.
- ❖ Stabilirea unor **soluții pentru locuințe sociale** acordate familiilor aflate în situații de risc, pentru a asigura stabilitatea, siguranța și incluziunea socială.
- ❖ Extinderea **grupurilor de sprijin pentru femei** în cadrul centrelor de zi, pentru a combate discriminarea de gen și a consolida independența parentală și financiară.

SĂ FACĂ REFORME INSTITUȚIONALE ȘI SĂ ALINIEZE SISTEMELE

- ❖ Impunerea **unor mecanisme de protecție a copilului în toate școlile**, cu link-uri de trimitere la centrele de zi și spre serviciile municipale.
- ❖ Diversificarea serviciilor centrelor de zi pentru **a oferi un continuum de îngrijire**, de la educația timpurie la capacitatea de angajare a tinerilor în câmpul muncii.
- ❖ **Asigurarea unor contracte publice multianuale pentru ONG-urile** care administrează centre de zi, cofinanțate de municipalități și de guvernul central.
- ❖ Asigurarea **accesului la drepturi pentru toți copiii vulnerabili** până la vârsta de 18 ani.
- ❖ Introducerea **monitorizării bazate pe KPI** (prezență, bunăstare, reziliență familială), pentru a fundamenta contractele și reformele politice.
- ❖ Sprijinirea **formării profesionale** a asistenților sociali, a educatorilor și a asistenților pentru tineret, în scopul consolidării capacităților naționale în ceea ce privește asistența informată în cazul traumelor, comunicarea non-violentă și participarea copiilor, asigurând astfel calitatea și durabilitatea serviciilor.

De ce contează acest lucru? Copiii din Kosovo – în special romii, Ashkali și minoritățile egiptene – se confruntă cu riscuri sporite de sărăcie, excludere și traume. Modelul centrului de zi arată că serviciile integrate și preventive pot menține copiii la școală, reduc violența și pot consolida familiile. Investiția în aceste centre nu reprezintă un cost, ci o cale de a reduce dependența, de a promova capacitatea de inserție profesională și de a construi comunități mai puternice și mai incluzive.

F.5. PROGRAME EMBLEMATICE

PROGRAME SPECIALIZATE

PROGRAM EMBLEMATIC 9

LenZ în Austria – Centrul Multicultural pentru nevoile familiilor de refugiați

Austria este adesea văzută ca o țară cu venituri ridicate și cu sisteme de protecție socială puternice, însă **famiile de imigranți și refugiați se confruntă cu sărăcie, excluziune și bariere în calea integrării**. Mulți sosesc după călătorii marcate de traume și instabilitate și, odată ajunși la Viena, se confruntă cu locuințe supraaglomerate, discriminare pe piața muncii, bariere lingvistice și obstacole în accesul la educație. Copiii din aceste familii sunt deosebit de vulnerabili, confruntându-se cu întreruperea școlarizării, izolarea culturală și stresul emoțional.

În acest context, **Centrul de Zi CONCORDIA LenZ** din Viena a devenit un centru esențial de sprijin și responsabilizare. Acesta **adaptează modelul centrului de zi la un mediu urban, multicultural, potrivit intervențiilor la nevoile familiilor de imigranți și refugiați**.

Serviciile combină sprijinul educațional, asistența psihosocială, responsabilizarea părinților și medierea interculturală. Personalul colaborează îndeaproape cu școlile și serviciile municipale pentru a asigura continuitatea și încrederea între familii și instituții. Prin crearea unui mediu sigur și incluziv, LenZ le permite copiilor și femeilor să dobândească încredere în ei, să își dezvolte abilitățile și să își găsească locul în societatea austriacă.

Ce este? LenZ este un centru de sprijin holistic pentru familiile de imigranți și refugiați din Viena.²³ Acesta combină meditații, mentorat și sprijin psihosocial pentru copii cu servicii personalizate pentru mame, cum ar fi cursuri de limba germană, inițiativa de alfabetizare digitală Digi- Women și grupuri de femei conduse de colegi.

Cum funcționează? Copiii beneficiază de meditații în limba germană pentru a facilita integrarea școlară, sprijin structurat la teme și mentorat pentru a-i ajuta să facă față provocărilor academice și sociale. Activitățile recreative și interculturale promovează apartenența și reziliența, în timp ce managementul de caz asigură faptul că nevoile fiecărui copil sunt abordate sistematic. Pentru femei, Digi-Women oferă cursuri de alfabetizare digitală, pe lângă îngrijirea copiilor, permițând astfel participarea. Mediatizarea interculturală este o piatră de temelie: Personalul LenZ creează în mod activ încredere între școli și familii, reducând decalajele culturale și prevenind neînțelegerile care ar putea afecta educația copiilor.

De ce este important și cum se poate scala?

LenZ arată că și în țările cu venituri ridicate, barierele de integrare mențin familiile prinse în cicluri de excludere. Prin combinarea educației, a sprijinului psihosocial și a responsabilizării, centrul consolidează familii întregi și promovează incluziunea pe termen lung. Extinderea necesită investiții din partea autorităților municipale și federale, precum și recunoașterea medierii interculturale și a emancipării femeilor ca fiind esențiale pentru protecția și integrarea copiilor. Replierea modelului LenZ în alte orașe austriece – sau adaptarea acestuia pentru zonele rurale cu populații de imigranți în creștere – ar asigura accesul familiilor vulnerabile din întreaga țară la un sprijin cuprinzător, bazat pe comunitate.

PROGRAM EMBLEMATIC 10

Academia - Consolidarea capacității centrelor de zi de înaltă calitate

Ce este? CONCORDIA Academia (CA) este centrul regional de învățare al organizației, dedicat consolidării capacității profesionale a personalului, a organizațiilor partenere și a sectoarelor care lucrează cu copiii, tinerii și familiile aflate în situații de risc. Misiunea sa este de a se asigura că modelul centrelor de zi este implementat la cele mai înalte standarde prin formare certificată, învățare continuă și schimburi structurate între colegi.

Cum funcționează?

CONCORDIA Academia oferă atât programe de formare certificate pe termen lung, cât și formate pe termen scurt, cum ar fi webinare, ateliere și seminarii regionale. Profesioniștii sunt instruiți și certificați în domenii-cheie, inclusiv drepturile copilului și gestionarea cazurilor. În completare, Academia a creat platforme digitale (MS Teams, WhatsApp) care permit personalului să acceseze resurse, să împărtășească experiențe și să se implice în învățarea reciprocă între centre. Această combinație de pregătire formală și schimburi informale între colegi le oferă profesioniștilor din prima linie competențele și încrederea necesare pentru a furniza intervenții de calitate.

De ce este important și cum se poate scala?

Serviciile de înaltă calitate pentru copiii vulnerabili depind de o forță de muncă profesionistă, bine pregătită și motivată. Prin investiția în consolidarea capacităților, CONCORDIA Academia face posibilă extinderea modelului de centru de zi fără a compromite calitatea. Rolul său central în dezvoltarea Rețelei Naționale a Centrelor de Zi din România ilustrează capacitatea sa de a influența schimbarea sistemică.

Victoria

Vârsta: 41 ani

Sunt o mamă singură din Nigeria și am un copil cu autism. Am fost la școală doar pentru o perioadă foarte scurtă și abia puteam vorbi germana când am ajuns.

Din cauza statutului meu de rezident, trebuie să trec examenul de germană A2 – în caz contrar, eu și copilul meu am putea fi deportați.

De un an, vin în fiecare zi la LenZ Women's German Cafe. Acolo pot învăța în timp ce copilul meu este îngrijit.

Am întâlnit chiar și un participant care acum mă ajută să am grijă de copilul meu, astfel încât să mă pot pregăti bine pentru examen. În cultura mea, este un tabu să lași pe altcineva să aibă grijă de copilul tău, dar datorită LenZ, am găsit încredere, sprijin și o șansă reală pentru un viitor mai sigur pentru amândoi.

I am a Single mother from Nigeria with a child with autism. Because of my Residence Status, I must pass the A2 German exam - otherwise, my child and I could be deported. For one year, I have come everyday to the LenZ Women's German Cafe, where I can learn while my child is cared for. There I met another participant who helps with childcare so I can prepare for the exam. LenZ gave me trust, support and hope for a safe future in Austria.

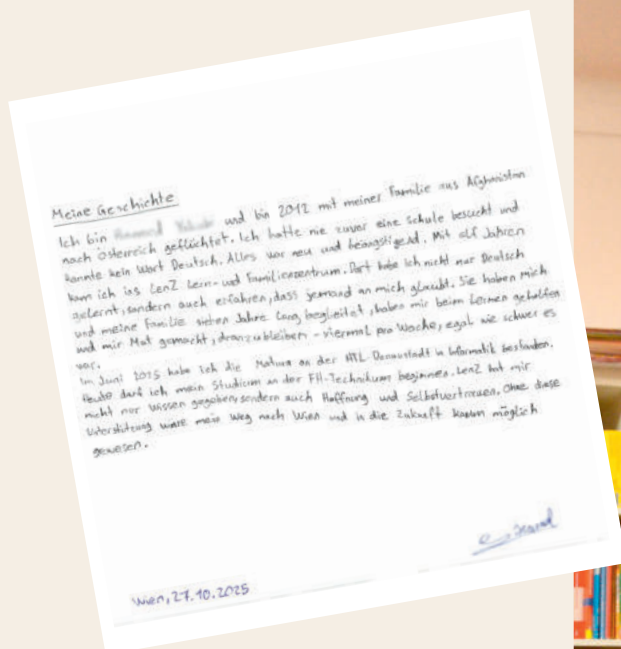
Hassan

Vârsta: 20 ani

Numele meu este Hassan, iar în 2015 am fugit din Afganistan la Viena împreună cu familia mea. Nu mai fusesem niciodată la școală și nu vorbeam niciun cuvânt în germană. Totul era nou și înspăimântător.

Când aveam 11 ani, m-am alăturat Centrului de Învățare și Familie LenZ. Acolo nu numai că am învățat germana, dar mi-am dat seama că cineva are încredere în mine. M-au sprijinit pe mine și pe familia mea timp de șapte ani, m-au ajutat cu studiile și m-au încurajat să continui – de patru ori pe săptămână, indiferent cât de greu era.

În iunie 2025, am absolvit HTL Donaustadt, cu diplomă în informatică. Astăzi, am fost acceptat să studiez informatica la FH Technikum.

F.6.

ALINIAREA POLITICII INTERNAȚIONALE

Pentru a-și îndeplini obligațiile care îi revin în temeiul **Garanției pentru copii a Uniunii Europene (EUCG)** și al **Obiectivelor de dezvoltare durabilă (SDG)**, UE trebuie să treacă de la măsuri fragmentate, reactive, la investiții sistemice în servicii de prevenție integrate, bazate pe comunitate.

Modelul de Centru de Zi CONCORDIA pune în aplicare în mod direct Garanția europeană pentru copii prin asigurarea accesului copiilor vulnerabili la educație timpurie, școlarizare incluzivă, asistență medicală, mese nutritive și locuințe sigure. Aceasta demonstrează că îngrijirea de înaltă calitate, bazată pe drepturi, nu este doar posibilă, ci și **reproductibilă, scalabilă și rentabilă**.

De exemplu, în România, copiii beneficiază de un plan individual de dezvoltare, de mese calde zilnice și de recuperare școlară, în timp ce în Austria, Centrul LenZ sprijină familiile de imigranți prin servicii lingvistice, de cazare și de integrare.

Modelul promovează, de asemenea, principalele **SDG-uri**:

- **SDG 1: Fără sărăcie:** Întreruperea ciclului sărăciei intergeneraționale prin consolidarea familiei și facilitarea accesului la parcursuri profesionale sustenabile.
- **SDG 4: Educație de calitate:** reducerea abandonului școlar - România raportează că 77% dintre copii și-au îmbunătățit notele în decurs de un an.
- **SDG 10: Reducerea inegalităților:** prioritizarea copiilor romi din Kosovo și Bulgaria, copiilor cu handicap din România, familiilor de imigranți din Austria și copiilor din zonele rurale din Moldova.

UNIUNEA EUROPEANĂ

APEL LA ACȚIUNE

PUNCTUL CENTRAL:

Transformați prevenția în normă și replicarea, în regulă.

„Prevenția este cea mai eficientă, iar alegerea umană trebuie să fie în centrul agendei sociale a Europei. Fiecare copil merită servicii comunitare – nu ca un privilegiu, ci ca un drept fundamental.”

Diana Yovcheva-Koparanova
Expert internațional în sprijin la CONCORDIA

Îndemnăm Uniunea Europeană:

1. SĂ ASIGURE FINANȚARE DURABILĂ, MULTIANUALĂ PENTRU PREVENȚIE

- ❖ Asigurarea **fondurilor** succesoare ESF+/ERDF și RRF **pentru centrele de zi comunitare orientate spre prevenție** – care să acopere nu numai infrastructura, ci și serviciile operaționale și integrate.
- ❖ Crearea unor **ferestre de finanțare multianuale** pentru a permite planificarea și furnizarea pe termen lung ca parte a strategiilor naționale ale statelor membre.

2. SĂ RECUNOASCĂ ȘI SĂ SCALEZE MODELELE DE SERVICII CONFIRMATE

- ❖ Aprobarea formală a **francizei sociale** și a **abordărilor privind serviciile delegate** ca bune practici ale UE.
- ❖ Crearea unui mecanism de replicare și inovare pentru a finanța extinderea prin manuale, mentorat al colegilor, consolidarea capacităților și asigurarea calității.

3. SĂ ÎNCORPOREZE MODELUL DE CENTRU DE ZI PRIN PUNEREA ÎN APLICARE A GARANȚIEI PENTRU COPII

- ❖ Solicitarea statelor membre de a demonstra modul în care acoperă toate cele șase domenii țintă ale ECG (educația și îngrijirea copiilor preșcolari, educația incluzivă, ocrotirea sănătății, nutriția, locuințele și serviciile) prin centre integrate.
- ❖ Sprijinirea **cartograferii teritoriale a nevoilor și a acoperirii** pentru a orienta investițiile și a reduce disparitățile regionale.

4. SĂ INVESTEASCĂ ÎN FORȚA DE MUNCĂ DIN DOMENIUL SERVICIILOR SOCIALE

- ❖ Sprijinirea financiară a **parteneriatelor academice transfrontaliere**, a stagiilor de practică în teren și a proceselor de acreditare pentru asistenți sociali, educatori și psihologi.
- ❖ Utilizarea Erasmus+, FSE+ și a **instrumentelor de mobilitate** pentru a consolida filierele de formare profesională și a asigura recunoașterea calificărilor în întreaga Europă.

5. SĂ CREEZE INDICATORI UE CENTRAȚI PE COPIL

- ❖ Promovarea unui **set de indicatori cheie de performanță (KPI)**, armonizat și ușor de atins (bunăstarea copilului, prezența/notele, reziliența familiei, capacitatea de incluziune profesională a tinerilor), pentru contractele bazate pe rezultate.
- ❖ Aplicarea acestor indicatori pentru monitorizarea, evaluarea și asigurarea faptului că rezultatele sunt comparabile la nivelul Uniunii Europene.

6. SĂ FACĂ DIN PARTICIPARE UN STANDARD

- ❖ Solicitarea participării copiilor și tinerilor, în conformitate cu Strategia UE privind drepturile copilului, ca un **criteriu de conformitate** pentru serviciile pentru copii, finanțate de UE.
- ❖ Instituționalizarea monitorizării participative și a feedback-ului în toate programele axate pe copii.

7. SĂ CONSOLIDEZE ÎNVĂȚAREA ȘI SCHIMBURILE TRANSFRONTALIERE

- ❖ Crearea unei **rețele UE de învățare care conectează** CentredeZi.Ro, furnizorii delegați, MFC, LenZ și partenerii din Kosovo.
- ❖ Promovarea **vizitelor de studiu, a seturilor de instrumente digitale** și a modelelor de **evaluare participativă** în vederea reproducerii în toate statele membre și în țările candidate.

8. SĂ PRIORITIZEZE INCLUZIUNEA ȘI ECHITATEA ÎN CADRUL INVESTIȚIILOR UE

- ❖ Direcționarea **pachetelor de finanțare** și a stimulentei către **incluziunea romilor**, sărăcia rurală, integrarea imigranților/refugiaților și serviciile care includ persoanele cu handicap (de exemplu, camere senzoriale, infrastructură accesibilă).
- ❖ Promovarea **dezagregării datelor** pentru a se asigura că „grupurile invizibile” devin vizibile în statisticile și politicile UE.

ÎNTRERUPEREA CICLURILOR SĂRĂCIEI

Centrele de zi îi ajută pe copii să se dezvolte, transformând îngrijirea comunitară într-o schimbare durabilă, generațională, în întreaga Europă.

G.

EXTINDEREA MODELULUI CENTRULUI DE ZI
PENTRU A ELIMINA SĂRĂCIA INTERGENERAȚIONALĂ A COPIILOR
DIN EUROPA

DE LA PRACTICĂ LA POLITICĂ

Extinderea serviciilor integrate de centre de zi în întreaga Europă ar ajuta statele membre să își îndeplinească angajamentele asumate în cadrul Garanției europene pentru copii, al Planului de acțiune privind pilonul social al UE și al viitorului MFF 2028 - 2034. Prioritizarea prevenirii în cadrul ESF+ și al viitoarelor instrumente de investiții sociale ale UE poate consolida familiile mai devreme, reduce costurile pe termen lung și poate sprijini sisteme mai coerente de protecție a copilului.

Modelul de Centru de Zi CONCORDIA oferă o abordare coerentă și adaptabilă, care conectează educația, sănătatea, sprijinul familiei și responsabilizarea tinerilor într-un singur sistem preventiv. Acesta se aliniază obiectivelor sociale mai largi ale UE prin consolidarea serviciilor locale, promovarea participării și abordarea nevoilor copiilor care se confruntă cu sărăcia și excluderea.

Experiența CONCORDIA, de la Ploiești la Prizren și de la Sofia la Nisporeni, demonstrează că serviciile integrate la nivel comunitar și orientate către nevoile copiilor generează transformări durabile. Copiii capătă încredere, părinții își refac stabilitatea, iar comunitățile devin mai puternice, dovedind că prevenția funcționează atunci când este susținută, consecventă și plină de compasiune.

Cu toate acestea, rămân numeroase provocări. În întreaga Europă, mulți copii mai cresc încă fără sprijin în timp util, iar prevenția este adesea subfinanțată sau prioritizată în mod inegal. Următoarea perioadă de finanțare a UE oferă o oportunitate de a extinde centrele de zi integrate ca parte a planurilor naționale de acțiune privind Garanția pentru copii, contribuind la reducerea abandonului școlar, la consolidarea familiilor și la prevenirea excluderii sociale.

Acest lucru trebuie să se schimbe. Acesta este motivul pentru care **CONCORDIA se angajează să extindă ceea ce funcționează** – prin **franciză socială**, parteneriate puternice cu municipalitățile și formare profesională de calitate, garantată, pentru forța de muncă socială de mâine. Modelul oferă nu numai o hartă pentru replicare, ci și un cadru pentru partajarea responsabilității între societatea civilă și autoritățile publice.

Invităm autoritățile naționale, ONG-urile, administrațiile locale și donatorii să ducă modelul mai departe – adoptându-l prin franciza CONCORDIA, investind în adaptarea locală și aliniind politicile și resursele pentru a face din prevenție o piatră de temelie durabilă a protecției copilului și a reducerii sărăciei.

La nivel european, solicităm instituțiilor să acorde prioritate serviciilor integrate, bazate pe comunitate, în viitorul cadru financiar multi-anual (2028 - 2034), în conformitate cu garanția europeană pentru copii și cu obiectivele de dezvoltare durabilă.

Investiția în servicii preventive și de consolidare a familiilor nu este doar o responsabilitate morală - este o strategie inteligentă și rentabilă care construiește familii mai puternice, comunități mai reziliente și o Europă mai echitabilă pentru următoarea generație.

Promisiunea CONCORDIA rămâne clară: să continue să asculte, să învețe și să se îmbunătățească – asigurându-se că fiecare copil nu are doar un loc unde să meargă, ci și un loc de care să aparțină, să se dezvolte și să își modeleze propriul viitor.

NOTE FINALE

- 1 Reinke, M. (2009). „Un cadru pentru înțelegerea sărăciei de Ruby K. Payne.” Journal of Educational Controversy, 4(1), articolul 11, disponibil la:
2 <https://cedar.wvu.edu>
- 3 CONCORDIA Social Projects International Breaking the Cycle, disponibil la adresa: <https://www.concordia.or.at/en/report/breaking-the-cycle/>
- 4 CONCORDIA România, Evaluarea impactului în România, Voicu et al., 2021
- 5 Eurostat, disponibil la adresa:
6 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion
- 7 Eurostat, disponibil la adresa: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250528-1>
- 8 Convenția ONU privind drepturile copilului, disponibilă la adresa: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- 9 Obiectivele de dezvoltare durabilă (SDG), disponibile la adresa: <https://sdgs.un.org/goals>
- 10 Modelul Lundy, disponibil la adresa: https://eu-for-children.europa.eu/about/lundy-model_en
- 11 Convenția ONU privind drepturile copilului, disponibilă la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- 12 CONCORDIA Academia, disponibil la adresa: <https://concordia-academia.ro/?lang=en>
- 13 Date interne CONCORDIA Bulgaria pentru
- 14 Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2025, disponibil la adresa:
15 https://statistica.gov.md/en/the-situation-of-children-in-the-republic-of-moldova-in-2024-9578_61802.html
- 16 Mecanismul de parteneriat pentru migrație, disponibil la adresa:
17 <https://www.migrationpartnershipfacility.eu/news/you-cannot-replace-a-person-an-mpf-project-gives-voice-to-children-staying-behind-in-moldova-si-ucraina>
- 18 Eurostat, disponibil la adresa: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250528-1>
- 19 UNICEF, Raportul anual 2024, disponibil la adresa: <https://open.unicef.org/country/Romania?cid=3660>
- 20 Comisia Europeană, disponibil la adresa:
21 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/social-protection-social-inclusion/addressing-poverty-and-supporting-social-inclusion/investing-children/european-child-guarantee/national-action-plans-and-progress-reports_en
- 22 Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
23 <https://copii.gov.ro/1/wp-content/uploads/2025/07/Buletin-statistic-trim-I-2025.pdf>
- 24 Planul național, disponibil la adresa: <https://copii.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/10/Plan-Garantie-pentru-Copii.pdf>
- 25 Eurostat, disponibil la adresa:
26 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion
- 27 Sursa: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor/en/country-reports/bulgaria.html>
- 28 Disponibil la adresa: https://commission.europa.eu/system/files/2020-10/factsheet_-_a_new_eu_roma_strategic_framework_en.pdf
- 29 UNICEF, Raport anual, disponibil la: <https://www.unicef.org/kosovoprogramme/reports/annual-report-2022>
- 30 CONCORDIA Austria LenZ, disponibil la adresa:
31 <https://www.concordia.or.at/so-hilft-concordia/bildung/ausserschulische-betreuung/lenz-lern-und-familienzentrum/>

AMPRENTĂ

Publicat în 2025 de:

CONCORDIA Proiecte Sociale Fundație nonprofit
Hochstettergasse 6, 1020 Vienna, Austria
T +43 1 212 81 49 | Fax +43 1 212 81 49-23
office@concordia.or.at | www.concordia-socialprojects.org

Locații:

CONCORDIA ROMÂNIA
Dr. Regimentului 20D, 013887 București
romania@concordia.org.ro | www.concordia.org.ro
CONCORDIA MOLDOVA
Str. A. Corobceanu 13/1, 2004 Chișinău
moldova@concordia.md | www.concordia.md
CONCORDIA BULGARIA
Ul. Pavlina Unufrieva N. 4, 1510 Sofia
bulgaria@concordia.bg | www.concordia.bg
CONCORDIA KOSOVO
Rr. Lahuta e Malesise p.n., 20000 Prizren
office@concordia-kosovo.org | www.concordia-kosovo.org

Responsabil pentru conținut:

Bernhard Drumel, Director Executiv Internațional CONCORDIA

Directori la nivel de țară:

Tatiana Balta și Vadim Tarna, CONCORDIA Moldova
Diana Certan, CONCORDIA Romania
Stanimir Georgiev, CONCORDIA Bulgaria
Mirela Lavric, CONCORDIA Kosovo
Cercetare, editare și text:
Martina Raytchinova, Diana Yovcheva-Koparanova, Elena Matache, Eva Okonofua, Sonja Sagan, Anna Gottlicher

Corectură:

Barbara Listek

Design grafic și layout:

Gudrun Platzl, www.eine-augenweide.com

Fotografii:

ACHIM Photos, ALPHA Production, Christina Bancu, Aninia Boeva, Benjamin Kaufmann, Mariana Kosovan, Ardit Qeriqi, Cosmin Sbarcea, Thomas Seifert

Tipărire:

Druckwerkstatt Handels GmbH

CONCORDIA Proiecte Sociale Fundație nonprofit
Hochstettergasse 6 | 1020 Wien
T +43 1 212 81 49
www.concordia-socialprojects.org

